

Allmänna förvaltningsbestämmelser

C 1 Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syfte och tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om grunderna för god förvaltning och om förfarandet i förvaltningsärenden. Syftet med denna lag är att främja en god och effektiv förvaltning samt ett gott rättsskydd i förvaltningsärenden.

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter, kommunala myndigheter och till Ålands lagting ansluten förvaltning (*myndighet*). Lagen skall också tillämpas vid landskapets affärsverk då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter samt på andra juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Lagen skall även iaktas av en annan myndighet i landskapet när den i landskapet utför uppgifter som ankommer på landskapsmyndigheterna.

Om det i en annan lag finns någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 §. Lagens tillämpning på förvaltningsavtal

Vid tillämpning av denna lag avses med förvaltningsavtal ett avtal som hör till myndighetens behörighet och gäller skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift eller ett avtal som sammanhänger med utövning av offentlig makt.

När ett förvaltningsavtal ingås skall grunderna för god förvaltning iaktas. Samtidigt skall rättigheterna för dem som berörs av det ärende som avtalet gäller samt deras möjligheter att påverka avtalets innehåll tryggas tillräckligt vid beredningen.

3 §. (2013/90) Vissa begränsningar i lagens tillämpning

Denna lag tillämpas inte på rättskipning samt förundersökning och polisundersökning som Ålands polismyndighet utför med stöd av republikens presidents förordning (2010:33) om polisförvaltningen landskapet Åland i eller polislagen (2013:87) för Åland. Lagen tillämpas inte heller på order som har utfärdats inom förvaltningen och som gäller utförande av ett uppdrag eller vidtagande av någon annan åtgärd.

2 kap. Grunderna för god förvaltning

4 §. Rättsprinciperna inom förvaltningen

Myndigheterna skall bemöta dem som utträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag.

Myndigheternas åtgärder skall vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna skall skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

5 §. Öppenhet och allmän serviceskyldighet

Arbetet vid myndigheten skall bedrivas under så stor öppenhet som lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet medger.

Myndigheten skall lämna upplysningar och ge vägledning till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs inom förvaltningen. Detta skall ske i den utsträckning som det är lämpligt och skäligt med hänsyn till frågans natur, den enskildes behov av hjälp, verksamheten inom myndigheten och tjänstemännens förutsättningar att fullgöra sina arbetsuppgifter. Den rådgivning som myndigheten tillhandahåller enligt momentet är avgiftsfri.

Om en fråga inte hör till myndighetens behörighet, skall den i mån av möjlighet hänvisa den enskilde till den behöriga myndigheten.

Myndigheterna skall, förutom att ta emot besök och telefonsamtal från enskilda, också se till att det är möjligt för enskilda att kontakta dem med hjälp av telefax eller elektronisk post och att svar får lämnas på samma sätt.

6 §. Krav på gott språkbruk

Myndigheterna skall använda ett sakligt, klart och begripligt språk.

7 §. Samarbete mellan myndigheter

Varje myndighet skall lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten, om det kan ske utan att inverka negativt på arbetet.

Om handräckning mellan myndigheterna föreskrivs särskilt.

3 kap. Partsställning och förande av talan

8 §. Part

Part i ett förvaltningsärende är den vars rätt, fördel eller skyldighet ärendet gäller.

9 §. Ombud och biträde

I ett förvaltningsärende får ombud och biträde anlitas. Huvudmannen skall dock finna sig personligen, om det är nödvändigt för att ärendet skall kunna utredas. Ett ombud eller biträde skall förete fullmakt eller på något annat tillförlitligt sätt visa att han eller hon har rätt att företräda huvudmannen, om inte myndigheten bestämmer annorlunda. Fullmakten skall på myndighetens begäran specificeras, om det råder oklarhet om behörigheten eller dess omfattning.

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

Om ett ombud eller biträde är olämpligt för sitt uppdrag får en myndighet förbjuda honom eller henne att uppträda i ärendet hos denna myndighet. Huvudmannen skall underrättas om förbudsbeslutet och få tillfälle att skaffa sig ett nytt ombud eller biträde.

Ändring i en myndighets beslut om förbud att uppträda får sökas särskilt genom besvär hos den myndighet som är behörig att behandla en ansökan om ändring av avgörandet i ärendet. I fråga om ändringsökande tillämpas i övrigt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). Behandlingen av ärendet kan fortsätta trots ändringsansökan som gäller förbudet, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

10 §. Tystnadsplikt för ombud och biträden

Ett ombud eller biträde får inte olovligen röja förtroliga uppgifter som huvudmannen har anförtrott ombudet eller biträdet för skötseln av ett ärende.

Ett ombud eller biträde får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och inte heller någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om i samband med sitt uppdrag och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjandet gäller också när uppgiften har inhämtats hos någon annan än den myndighet som behandlar ärendet.

En parts ombud eller biträde får inte heller för en utomstående röja en sådan sekretessbelagd uppgift som har erhållits på grundval av ställningen som part och som gäller någon annan än parten själv.

En person som avses i 2 och 3 mom. får inte använda sekretessbelagda uppgifter för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan. Ett ombud eller biträde får dock använda en uppgift om en annan person än parten själv när det är fråga om ett ärende som gäller den rätt, det intresse eller den skyldighet som partens rätt att få information har grundat sig på.

Vad som föreskrivs i 1-4 mom. gäller också tolkar som anlitas i ärendet samt andra personer som enligt uppdrag eller annars deltar i skötseln av huvudmannens ärende.

11 §. Omyndigas talan

En omyndigs talan förs av den omyndigas intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. En omyndig har dock rätt att ensam föra sin talan i ärenden som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon råder över.

En omyndig person som har fyllt aderton år för själv ensam sin talan i ett ärende som gäller hans eller hennes person, om den omyndiga kan förstå sakens betydelse.

En minderårig som har fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare har rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderårigas person eller personliga fördel eller rätt.

12 §. Intressebevakarens rätt att föra talan

En intressebevakare som har förordnats för en myndig person skall vid sidan av huvudmannen självständig föra talan i ärenden som hör till intressebevakarens

uppdrag. Om intressebevakaren och huvudmannen då är av olika åsikt blir huvudmannens ståndpunkt avgörande, om han eller hon kan förstå sakens betydelse.

Om huvudmannens handlingsbehörighet har begränsats på något annat sätt än genom omyndigförklaring, skall intressebevakaren ensam föra huvudmannens talan i ärenden som huvudmannen inte har rätt att fatta beslut i. Intressebevakaren och huvudmannen får dock gemensamt talan i ärenden som de tillsammans skall besluta om.

4 kap. Hur en handling sänds till en myndighet och hur ett förvaltningsärende inleds**13 §. Handlingars innehåll**

Av en handling som tillställs en myndighet skall framgå vad ärendet gäller. I handlingen skall antecknas avsändarens namn samt de kontaktuppgifter som behövs för att ärendet skall kunna skötas.

14 §. Avsändarens ansvar

En handling tillställs på avsändarens eget ansvar den i ärendet behöriga myndigheten under dess kontaktadress. Om det har bestämts en tidsfrist för inlämnande av handlingen, ankommer det på avsändaren att handlingen inkommer till myndigheten inom angiven tidsfrist.

Avsändaren av en handling skall på begäran få ett intyg över att handlingen har registrerats.

15 §. Ankomstdag för en handling

En handling anses ha kommit in till en myndighet den dag då den har lämnats in till myndigheten.

Som ankomstdag för en handling som har sänts per post betraktas den dag då handlingen har kommit till myndighetens postbox eller då myndigheten har tillställts ett meddelande om att försändelsen har kommit in till ett postföretag.

Som ankomstdag för en handling som har sänts per telefax eller elektronisk post betraktas den dag då handlingen finns tillgänglig hos myndigheten i en mottagaranordning eller i ett datasystem på ett sådant sätt att handlingen kan behandlas. Kan ankomsttidpunkten för en handling som har sänts per telefax eller elektronisk post inte utredas på grund av att myndighetens elektroniska teknik varit i olag eller ur bruk eller utredning läggs fram av någon annan jämförbar orsak, anses handlingen ha kommit in vid den tidpunkt då den har avsänts, om tillförlitlig utredning om avsändningstidpunkten kan läggas fram.

16 §. Hur ett ärende inleds

Ett ärende inleds skriftligen genom att yrkandena jämte grunderna för dem anges. Med myndighetens samtycke får ett ärende också inledas muntligen.

Vid inledande av ett ärende uppfyller även ett meddelande som har sänts med telefax eller elektronisk post till myndigheten kravet på skriftlig form. Om komplettering av ett sådant meddelande med en underskrift gäller vad som föreskrivs i 19 § 2 mom.

17 §. Tidpunkten för inledandet av ett ärende

Ett förvaltningsärende har inletts när den handling som avser detta har kommit in till en behörig myndighet eller när ett ärende som får inledas muntligen har

framförts för myndigheten och de uppgifter som behövs för att behandlingen av ärendet skall kunna påbörjas har registrerats.

18 §. *Överföring av handlingar*

En myndighet som av misstag har tillställts en handling för behandling av ett ärende i vilket myndigheten inte är behörig skall utan dröjsmål överföra handlingen till den myndighet som den anser vara behörig. Avsändaren av handlingen skall underrättas om överföringen.

När en handling överförs behöver det inte fattas något beslut om att ärendet avvisas.

Vid överföring av en handling som skall tillställas en myndighet inom en tidsfrist anses fristen ha blivit iakttagen, om den behöriga myndigheten får handlingen före fristens utgång.

19 §. *Komplettering av handlingar*

Är en handling som har tillställts en myndighet bristfällig, skall myndigheten uppmana avsändaren att komplettera handlingen inom en viss tid, om det inte är onödigt med tanke på avgörandet av ärendet. Avsändaren av handlingen skall upplysas om hur handlingen skall kompletteras.

En handling som har kommit in till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om handlingen innehåller uppgifter om avsändaren och det inte finns anledning att betvivla handlingens autenticitet och integritet.

En part får också på eget initiativ komplettera sin ansökan eller någon annan handling som parten har gett in för behandlingen av ett ärende samt under behandlingens lopp lämna in sådana handlingar som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

5 kap. Allmänna krav beträffande behandlingen av ärenden

20 §. *Behandling utan ogrundat dröjsmål*

Ett ärende som har inletts hos myndigheten skall behandlas utan ogrundat dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet inleddes. För de ärenden som inte har upptagits till avgörande före utgången av denna tidsrymd, skall tjänstemannen eller annan som handlägger ärendet årligen uppgöra och tillställa myndigheten en redogörelse över varför ärendena inte upptagits i tid.

En myndighet skall på en parts begäran ge en uppskattning om när ett beslut kommer att fattas samt svara på förfrågningar om hur behandlingen framskrider.

21 §. *Offentlig behandling*

Ett ärende behandlas offentligt, om så föreskrivs eller beslut om detta har fattats med stöd av en särskild bestämmelse.

Bestämmelser om handlingars offentlighet och en parts rätt till handling finns i lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet. Bestämmelserna om förbud mot utnyttjande av uppgifter för ombud och biträden i 10 § 3 och 4 mom. skall även iaktas i fråga om part.

22 §. *Gemensam behandling av ärenden*

Kan ett beslut som skall fattas av en myndighet ha en betydande inverkan på avgörandet i ett annat ärende som samtidigt är inlett hos samma myndighet, skall

myndigheten bereda ärendena gemensamt och avgöra dem på en gång, om gemensam behandling inte medför menligt dröjsmål eller är onödig med hänsyn till ärendets art eller natur.

23 §. *Tolkning*

En myndighet skall anlita tolk i ett ärende som har inletts av en myndighet, om en part är allvarligt hörsel- eller talskadad och inte kan göra sig förstådd. Tolk bör även anlitas i ett ärende som har inletts av en myndighet, om en part inte behärskar svenska, om det är skäligt med hänsyn till ärendets natur och parternas förmåga att ta del av handlingarna.

Den som står i ett sådant förhållande till en part eller ett ärende att hans eller hennes tillförlitlighet kan äventyras får inte anlitas som tolk.

24 §. *Jäv*

En tjänsteman får inte delta i eller närvara vid behandlingen av ett ärende, om han eller hon är jävig. Bestämmelserna om jäv för tjänstemän gäller också ledamöter i ett kollegialt organ och andra som deltar i behandlingen av ett ärende samt den som förrättar inspektion.

En tjänsteman är jävig

1) om saken angår tjänstemannen själv, tjänstemannens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående,

2) om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för tjänstemannen själv eller någon närstående,

3) om tjänstemannen eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

4) om ärendet har väckts hos myndigheten genom överklagande eller på grund av tillsyn över en annan myndighet och tjänstemannen tidigare hos den andra myndigheten har deltagit i den slutliga handläggningen av ett ärende som rör saken,

5) om tjänstemannen har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken eller

6) om det finns någon annan omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för tjänstemannens opartiskhet i ärendet.

Jäv enligt 2 mom. 3 punkten föreligger inte om ärendet rör en sammanslutning och tjänstemannen tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och tjänstemannen där representerar myndigheten.

Från jäv kan bortses när frågan om opartiskhet uppenbart saknar betydelse.

25 §. *Avgörande av jävsfrågor*

Har en fråga om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras.

En jävig tjänsteman skall självmant anmäla jäv. En ojävig tjänsteman skall utan dröjsmål förordnas av myndigheten i en jävig tjänstemans ställe. Tjänstemannen får dock avgöra ett brådska ärende, om jävet inte kan inverka på avgörandet.

Känner någon i ett kollegialt organ till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

skall han eller hon självman ge det till känna. Har fråga om jäv uppkommit i ett kollegialt organ skall organet genast besluta i jävsfrågan. Ett kollegialt organ beslutar också om någon annan som har rätt att närvara är jävig. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av jävsfrågan. Om jäv sedan anses föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet under den tid ärendet behandlas.

I ett beslut som gäller jäv får rättelse inte sökas särskilt och det får inte heller överklagas särskilt genom besvär.

6 kap. Utredning av ärenden och hörande av parter

26 §. Utredningsskyldighet

En myndighet skall se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten skall i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet skall kunna avgöras.

En part skall lägga fram utredning om grunderna för sina yrkanden. Parten skall också i övrigt medverka till utredningen av ett ärende som han eller hon har inlett.

27 §. Begäran om utredning

I en begäran om utlåtande eller annan utredning skall det specificeras beträffande vilka särskilda omständigheter utredning skall läggas fram.

28 §. Hörande av part

Innan ett ärende avgörs skall en part få tillfälle att framföra sin åsikt om ärendet och lämna sin förklaring med anledning av sådana yrkanden och sådan utredning som kan inverka på hur ärendet kommer att avgöras.

Ett ärende får avgöras utan att en part hörs, om

- 1) yrkandet lämnas utan prövning eller omedelbart avslås såsom ogrundat,
- 2) ärendet gäller besättning av tjänst, antagande till frivillig utbildning eller betygssättning,
- 3) ärendet gäller tilldelning av stipendium eller något jämförbart förhållande som gäller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på bedömning av sökandens egenskaper,
- 4) hörandet kan äventyra syftet med beslutet eller om det dröjsmål som hörandet medför i behandlingen av ärendet orsakar betydande skada för människors hälsa, den allmänna säkerheten eller miljön,
- 5) ett yrkande som inte rör någon annan part godkänns eller
- 6) hörandet av någon annan orsak är uppenbart onödigt.

29 §. Hörande av huvudmannen och intressebevakaren eller vårdnadshavaren

När intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare för talan skall huvudmannen höras och när huvudmannen för talan skall intressebevakaren, vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare höras, om detta är nödvändigt med hänsyn till huvudmannens fördel eller för att saken skall kunna utredas.

30 §. Meddelande om hörande

En part skall upplysas om syftet med hörandet samt den tidsfrist som enligt 31 § satts ut för avgivande av förklaring. I begäran om hörande skall vid behov specificeras om vilka omständigheter förklaringen begärs.

En part skall tillställas handlingarna i de frågor som hörandet gäller i original eller kopior eller på något annat sätt få tillfälle att ta del av dem.

31 §. Tidsfrist för komplettering, utredning och förklaring

För komplettering av en handling, framläggande av utredning och avgivande av förklaring skall det sättas ut en tidsfrist som är tillräcklig med hänsyn till ärendets art.

En part skall underrättas om att ärendet kan avgöras, om parten inte inom utsatt tid vidtar de åtgärder som har begärts. Fristen får förlängas på en parts begäran, om det är nödvändigt för att ärendet skall kunna utredas.

32 §. Muntliga yrkanden och utredningar

En myndighet skall på begäran ge en part tillfälle att framföra ett yrkande eller lägga fram utredning muntligen, om det behövs för att ärendet skall kunna utredas och ett skriftligt förfarande skulle medföra oskäliga svårigheter för parten. Vid muntligt förfarande skall övriga parter kallas att infinna sig samtidigt, om det är nödvändigt för att bevaka parternas rätt eller fördel.

På en parts begäran får myndigheten också i andra situationer än de som avses i 1 mom. ge parten tillfälle att muntligen framföra uppgifter som är nödvändiga för att ärendet skall kunna utredas.

33 §. Syn

En myndighet får förrätta syn om det behövs för att ett ärende skall kunna utredas. Den som är part skall få tillfälle att närvara vid synen och att uttala sin åsikt om de omständigheter som kommer fram. När ärendets art kräver det skall till synen kallas också den myndighet som enligt lag skall utöva tillsyn över verksamheten i fråga eller vars sakkunskap behövs för att ärendet skall kunna avgöras. Syn skall förrättas utan att syneobjektet eller dess innehavare orsakas oskälig olägenhet.

Vid syn skall upprättas protokoll av vilket myndighetens viktigaste iakttagelser och parternas anmärkningar skall framgå. Protokollet skall utan dröjsmål delges parten och andra som har kallats till förrättningen.

En syneförrättning är offentlig. En myndighet får begränsa allmänhetens tillträde till syneförrättningen, om det är påkallat med hänsyn till ärendets art eller karaktären av den verksamhet som är föremål för syn. Syn får inte förrättas i lokaler som omfattas av hemfriden, om inte något annat bestäms särskilt i lag.

34 §. Inspektion

Om en myndighet enligt lag har rätt att utföra en inspektion skall myndigheten underrätta den part som direkt berörs av ärendet om tidpunkten då en inspektion som faller under myndighetens behörighet inleds, såvida syftet med inspektionen inte äventyras av en sådan underrättelse. Parten har rätt att närvara vid inspektionen och att framföra sin åsikt och ställa frågor om omständigheter som har samband med inspektionen. Under inspektionens gång skall parten om möjligt underrättas om inspektionens ändamål, hur den genomförs samt om fortsatta åtgärder. Inspektionen skall förrättas utan att inspektionsobjektet eller dess innehavare orsakas oskälig olägenhet.

Den som förrättar inspektion skall utan dröjsmål avfatta en skriftlig inspektionsberättelse över inspektio-

nen. Av inspektionsberättelsen skall inspektionens förlopp och inspektionsförrättarens viktigaste iakttagelser framgå. Inspektionsberättelsen skall delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen.

35 §. Muntlig bevisning

Av särskilda skäl får i ett förvaltningsärende ett vittne höras under ed eller försäkran och en part under sanningförsäkran. Parter som omedelbart berörs av beslutet i ärendet skall få tillfälle att vara närvarande då ett vittne eller en part hörs. Parter har rätt att ställa frågor till den som hörs samt att uttala sin åsikt om dennes berättelse.

Handräkning för användande av muntliga bevismedel lämnas av den förvaltningsdomstol vid vilken vittnet eller parten lämpligast kan höras.

I fråga om vittnesjäv samt ett vittnes och en parts rätt att vägra vittna gäller förvaltningsprocesslagen.

36 §. Möjligheter till inflytande

Om avgörandet i ett ärende kan ha en betydande inverkan på andras än parternas livsmiljö, arbete eller övriga förhållanden, skall myndigheten ge dessa personer möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt att uttala sin åsikt om ärendet.

Information om att ärendet har inletts och om möjligheten till inflytande skall lämnas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till ärendets betydelse och omfattning.

Information om att ärendet har inletts behöver dock inte lämnas, om det äventyrar syftet med avgörandet, medför annan betydande olägenhet eller är uppenbart onödigt.

37 §. Anteckning av uppgifter

Uppgifter om muntligen framförda yrkanden och utredningar som kan inverka på avgörandet i ett ärende skall antecknas eller registreras på något annat sätt. Detsamma gäller uppgifter som har inhämtats ur ett register för personuppgifter som avses i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen eller motsvarande personuppgiftslagstiftning.

7 kap. Avgörande av ärenden

38 §. Beslutets form

Ett förvaltningsbeslut skall vara skriftligt.

Ett beslut får vara muntligt, om det är nödvändigt på grund av att ärendet är brådskande.

Ett muntligt beslut skall utan dröjsmål också lämnas i skriftlig form tillsammans med en rättelse- eller besväransvisning. Tidsfristen för sökande av rättelse eller ändring börjar löpa från det att det skriftliga beslutet delgavs, enligt vad som föreskrivs särskilt.

39 §. Beslutets innehåll

Av ett skriftligt beslut skall tydligt framgå

- 1) den myndighet som har fattat beslutet samt tidpunkten för beslutet,
- 2) de parter som beslutet direkt gäller,
- 3) motiveringen för beslutet och en specificerad uppgift om vad en part är berättigad eller förpliktad till eller hur ärendet annars har avgjorts samt

- 4) namn och kontaktuppgifter för den person av vilken en part vid behov kan begära ytterligare uppgifter om beslutet.

När ett muntligt beslut fattas skall parten meddelas hur ärendet har avgjorts och få en redogörelse för motiveringen för beslutet.

40 §. Motivering av beslut

Ett beslut skall motiveras. I motiveringen skall det anges vilka omständigheter och utredningar som har inverkat på avgörandet och vilka bestämmelser som har tillämpats.

Motiveringen för ett beslut får utelämnas, helt eller delvis, om

- 1) ett viktigt allmänt eller enskilt intresse förutsätter att beslutet meddelas omedelbart,
- 2) beslutet gäller val som förrättas av ett kollegialt organ,
- 3) beslutet gäller antagande till frivillig utbildning eller beviljande av en sådan förmån som grundar sig på en bedömning av sökandens egenskaper,
- 4) ett yrkande som inte gäller någon annan part godkänns genom beslutet och ingen annan har rätt att söka ändring i beslutet eller
- 5) motivering av någon annan särskild orsak är uppenbart onödig.

I de situationer som avses i 2 mom. skall motivering dock lämnas, om beslutet innebär en väsentlig ändring av vedertagen praxis.

Har motiveringen utelämnats bör myndigheten på begäran av part om möjligt upplysa honom eller henne om dem i efterhand.

41 §. Anvisning om rättelseyrkande

Om en part skall yrka på rättelse av ett beslut genom ett särskilt föreskrivet rättelseförfarande innan besvär över beslutet kan anföras, skall anvisningar om användning av ett sådant rättelseyrkande lämnas samtidigt som beslutet meddelas.

Anvisningar om användning av rättelseyrkande skall lämnas också då det finns särskilda bestämmelser om hur ett förvaltningsbeslut förs till en myndighet för att behandlas som något annat än ett fullföljdsärende.

Beträffande innehållet i en anvisning om rättelseyrkande gäller i tillämpliga delar vad som i 42 och 44 §§ bestäms om besväransvisning.

42 §. Besväransvisning

Besväransvisning skall fogas till ett beslut som får överklagas genom besvär. I besväransvisningen skall nämnas

- 1) besvärmyndigheten,
- 2) den myndighet som skall tillställas besvärsskriften samt
- 3) besvärstiden och från vilken tidpunkt den räknas.

I besväransvisningen skall det redogöras för de krav som ställs på innehållet i och bilagorna till besvärsskriften samt på frambefordrandet av besvären.

43 §. Upplysning om besvärsförbud och oöverklagbarhet

Är det enligt en särskild bestämmelse förbjudet att anföras besvär eller är beslutet inte överklagbart, skall den bestämmelse som ligger till grund för detta anges i beslutet.

C 1 Förvaltningslag (2008:9)

44 §. Rättelse av besvärсанvisning

Har besvärсанvisning inte lämnats eller har det i ett beslut felaktigt angetts att det inte får överklagas genom besvär, skall myndigheten ge en ny lagenlig besvärсанvisning.

Är en besvärсанvisning felaktig skall myndigheten ge en ny besvärсанvisning, om detta begärs inom den i besvärсанvisningen nämnda besvärstiden eller, om det har angetts en för kort besvärstid i besvärshänvisningen, inom den föreskrivna besvärstiden.

Besvärstiden börjar löpa från den tidpunkt då den nya besvärсанvisningen har delgetts.

8 kap. Rättelse av fel i beslut**45 §. Rättelse av sakfel**

Om ett beslut grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag eller om det har skett ett fel i förfarandet då beslutet fattades, får myndigheten undanröja sitt felaktiga beslut och avgöra ärendet på nytt.

Ett beslut får rättas till en parts fördel eller nackdel. Rättelse av ett beslut till en parts nackdel förutsätter att parten samtycker till att beslutet rättas. Partens samtycke behövs dock inte, om felet är uppenbart och det har förorsakats av partens förfarande.

46 §. Rättelse av skrivfel

En myndighet skall rätta uppenbara skriv- eller räknepfel eller andra jämförbara klara fel i sitt beslut.

Ett fel får dock inte rättas, om rättelsen leder till ett resultat som är oskäligt för en part och felet inte har förorsakats av partens förfarande.

47 §. Inledande och behandling av rättelseärenden

En myndighet behandlar ett rättelseärende på eget initiativ eller på en parts begäran. Initiativet skall tas eller begäran om rättelse av ett fel framställas inom fem år från det att beslutet fattades.

För att ett sakfel skall kunna rättas krävs det att ärendet behandlas på nytt och att det fattas ett nytt beslut i ärendet. Ett skrivfel rättas genom att den expedition som innehåller felet ersätts med en rättad. Innan ett skrivfel rättas skall en part få tillfälle att bli hörd, om det inte är onödigt.

Angående rättelse av ett sak- eller skrivfel skall anteckning göras i det ursprungliga beslutets arkivexemplar eller i myndighetens informationssystem. En part skall få en rättad eller ny expedition utan avgift.

48 §. Kompletterande bestämmelser

När en myndighet handlägger en rättelse av ett sak- eller skrivfel får den förbjuda verkställigheten av beslutet tills vidare eller bestämma att den skall avbrytas.

Om ett yrkande på rättelse har begärts eller ändring har sökts i ett beslut i vilket ett sak- eller skrivfel skall rättas eller om ett särskilt föreskrivet förfarande har inlett beträffande beslutet, skall den myndighet hos vilken rättelse eller ändring har sökts eller där förfarandet har inlett underrättas om att ärendet som gäller rättelse av fel har tagits upp till behandling och tillställas beslutet i ärendet. Behandlingen av ett rättelseärende påverkar inte besvärstiden eller någon annan frist.

Ett beslut genom vilket en myndighet har avslagit ett

yrkande om rättelse av fel enligt 45 och 46 §§ får inte överklagas genom besvär.

9 kap. Allmänna bestämmelser om delgivning**49 §. Delgivningsskyldighet**

Ett beslut som en myndighet har fattat skall av myndigheten utan dröjsmål delges en part och andra kända som har rätt att söka rättelse i det eller att överklaga det genom besvär. Myndigheten skall delge också ett sådant beslut som inte får överklagas.

Myndigheten skall under behandlingen av ett ärende sköta delgivningen av meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet.

En handling delges i original eller kopia. Har det till en handling som skall delges fogats handlingar som tillkommit vid ärendets behandling och som inte kan överlämnas till mottagaren, skall myndigheten ge mottagaren tillfälle att ta del av dem hos myndigheten. Vid delgivningen skall det meddelas var och hur länge handlingarna är tillgängliga.

50 §. Delgivningssätten

Delgivning verkställs som vanlig eller bevislig delgivning eller, om den inte kan verkställas på nämnt sätt, såsom offentlig delgivning. Delgivning får även verkställas elektroniskt.

Offentlig delgivning får användas också när en handling skall delges över trettio personer som är kända eller när personernas antal är okänt.

51 §. Delgivning med privatpersoner

Delgivning med en privatperson skall ske med personen själv eller med hans eller hennes lagliga företrädare. Om både delgivningens mottagare och dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, skall delgivning ske med vardera särskilt.

I ett ärende som angår två eller flera parter gemensamt skall delgivningen ske med den kontaktperson som har angivits i den gemensamma skrivelsen. Har en kontaktperson inte angivits sker delgivningen med den första undertecknaren av handlingen. Mottagaren skall underrätta övriga undertecknare om delgivningen.

Delgivning sker med en person som en part har befullmäktigat, om den befullmäktigades rätt att ta emot delgivningar inte har begränsats särskilt eller delgivningen inte skall ske med parten personligen. Den befullmäktigade skall underrättas om en delgivning som har skett med huvudmannen.

52 §. Delgivning med sammanslutningar, stiftelser, dödsbon och konkursbon

Vanlig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse skall ske under den adress som sammanslutningen eller stiftelsen har angett. Bevislig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse skall riktas till en person som har rätt att ta emot delgivningar på dess vägnar.

Delgivning med ett dödsbo skall riktas till den bodelägare som har hand om boet eller till boförvaltaren. Om dödsboet förvaltas gemensamt av flera dödsbodelägare, får delgivningen riktas till en av dem. Delägaren skall underrätta de övriga bodelägarna om delgivningen.

Delgivning med ett konkursbo skall riktas till boförvaltaren.

53 §. *Delgivning med myndigheter*

Delgivning sker med den myndighet som för talan i ärendet. Om det är oklart vilken myndighet som för landskapets talan, sker delgivningen med landskapsregeringen.

Bevislig delgivning med en kommun skall riktas till kommunen.

Beträffande delgivning med en enskild som sköter en offentlig förvaltningsuppgift gäller vad som ovan föreskrivs om delgivning i 51 och 52 §§.

10 kap. *Förfarandet vid delgivning*

54 §. *Vanlig delgivning*

Vanlig delgivning sker per post genom brev till mottagaren.

Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Ett ärende anses dock ha kommit till en myndighets kännedom den dag brevet anlände.

55 §. *Bevislig delgivning*

En delgivning skall verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Mottagningsbevis får användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Av mottagningsbeviset skall framgå vem som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delgivningen.

En handling får också överlämnas till delgivningens mottagare eller dennes företrädare. Över delgivningen skall det då sättas upp ett skriftligt bevis av vilket den som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delgivningen skall framgå.

Om en myndighet anser att det finns skäl till det, får delgivning verkställas som stämningsdelgivning. Beträffande stämningsdelgivning gäller i tillämpliga delar vad som i 11 kap. rättegångsbalken föreskrivs om detta. Stämningsdelgivning får också verkställas av en tjänsteman som är anställd hos en landskapsmyndighet eller kommunal myndighet och som enligt särskilt förordnande har rätt att verkställa stämningsdelgivning i ärenden som hör till myndighetens verksamhetsområde. Beträffande jäv för den som verkställer stämningsdelgivning gäller vad som i denna lag föreskrivs om jäv.

56 §. *Mellanhandsdelgivning*

Om mottagaren av en bevislig delgivning eller dennes företrädare inte nås, får en handling överlämnas i ett slutet kuvert mot samtycke

- 1) till en person som bor i samma hushåll som mottagaren och har fyllt femton år,
- 2) till mottagarens arbetsgivare eller arbetsgivarens företrädare,
- 3) om mottagaren idkar näring i ett fast verksamhetsställe, till en person som är anställd hos detta företag eller
- 4) till en tjänsteman som är anställd hos den sammanlutning eller stiftelse som är mottagare.

Över mellanhandsdelgivning skall det sättas upp ett skriftligt bevis av vilket framgår vem som har verkställt delgivningen och till vem handlingen har överlämnats samt tidpunkten för delgivningen. En kopia av delgivningsbeviset skall utan dröjsmål sändas till delgivningens mottagare.

En mellanhandsdelgivning anses ha skett den tredje dagen efter den dag som framgår av delgivningsbeviset. Mellanhandsdelgivning får inte verkställas, om handlingen inte kan antas komma mottagaren till handa inom skälig tid.

57 §. *Offentlig delgivning*

Vid offentlig delgivning hålls en handling en viss tid framlagd för mottagaren hos myndigheten.

Ett meddelande om att handlingen finns framlagd skall sättas upp på myndighetens anslagstavla eller publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet. Av meddelandet skall det framgå vad saken gäller, datum för när meddelandet anslogs samt var och till vilken tidpunkt handlingen finns framlagd. Om ärendet som meddelandet gäller är beroende av en viss fatalitetid skall även denna tid anges i meddelandet.

Om ett meddelande som satts upp på en anslagstavla upplyser om en viss tid inom vilken något skall ske, får det avlägsnas först när tiden gått ut. Myndighetens anslagstavla skall vara placerad så att allmänheten har tillgång till den även utom tjänstetid.

I meddelandet skall det anges att delgivningen anses ha skett den sjunde dagen efter det att meddelandet sattes upp på myndighetens anslagstavla eller publicerades i en lokal tidning.

Meddelandet jämte handlingarna i ärendet skall dessutom i mån av möjlighet från dagen för anslaget eller publiceringen och under viss tid finnas tillgängliga för var och en på myndighetens webbplats.

58 §. *Elektronisk delgivning*

Ett beslut från vars delgivning en besvärstid börjar löpa eller som för att träda i kraft skall delges en part får med partens samtycke delges också genom ett elektroniskt dokument, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Detsamma gäller andra beslut och handlingar som enligt särskilda bestämmelser skall delges bevisligen. Myndigheten skall i dessa fall meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta beslutet från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil.

Parten eller dennes företrädare skall identifiera sig när beslutshandlingen hämtas. För identifieringen krävs en identifieringsteknik som myndigheten har godkänt som datatekniskt tillförlitlig och bevislig.

Ett beslut anses ha delgivits när handlingen har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om beslutet inte har hämtats inom sju dagar efter myndighetens meddelande, skall en ny delgivning ske med något annat i lag föreskrivet delgivningsätt.

59 §. *Delgivning till utlandet*

Delgivning till utlandet verkställs enligt denna lag eller enligt lagstiftningen i den främmande staten, om inte något annat följer av internationella avtal och förpliktelser som är bindande för landskapet.

C 2 LL (2008:10) om ... viteslagen

Om en delgivning som är avsedd för utlandet inte kan verkställas, skall handlingen delges i landskapet genom offentlig delgivning.

11 kap. Särskilda bestämmelser**60 §. Skadeståndsansvar vid försummelse att vidarebefordra delgivning**

Den som är underrättelseskylldig enligt 51 § 2 mom. eller 52 § 2 mom. samt den som enligt 56 § 1 mom. tar emot en mellanhandsdelgivning är skyldig att ersätta en skada som uppstår på grund av att underrättelsen försummas eller av att handlingen inte överlämnas eller av att den försenas, i den mån det provas vara skäligt med hänsyn till försummelsens art och övriga omständigheter.

Till den handling som skall delges skall myndigheten foga ett meddelande om skyldigheten att vidarebefordra handlingen eller om underrättelseskylldigheten samt om det skadeståndsansvar som är förbundet med åsidosättande av skyldigheten.

61 §. Brott mot tystnadsplikten för ombud och biträden

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 10 § i denna lag döms enligt 38 kap. 1 eller 2 §§ i strafflagen (FFS 39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs i något annat lagrum.

62 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

63 §. Övergångsbestämmelse

På förvaltningsärenden som har inletts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. På ärenden som har återförvisats för ny behandling tillämpas dock bestämmelserna i denna lag. Denna lag tillämpas på förvaltningsavtal som ingås efter lagens ikraftträdande.

C 2 Landskapslag (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen**1 §. Lagens tillämpningsområde**

Viteslagen (FFS 1113/1990) skall med i denna lag angivna avvikelser tillämpas på landskapets myndigheter samt kommunala myndigheter och andra myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen eller den kommunala självstyrelseförvaltningen.

Ändringar av viteslagen skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Tillämpning av hänvisningar i viteslagen

Hänvisas i viteslagen till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Kostnader för tvångsutförande

Kostnaderna för tvångsutförande som enligt 17 § i viteslagen skall betalas i förskott av statens medel skall i landskapet betalas av landskapets medel.

4 §. Ändringssökande

I beslut som har fattats med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmel-

serna i 25 § i självstyrelselagen, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

Lagen tillämpas på vite, hot om tvångsutförande och hot om avbrytande som föreläggs efter ikraftträdandet.

C 3 Landskapslag (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde**

Syftet med denna lag är att säkerställa att människor skyddas mot att deras personuppgifter används på ett kränkande sätt genom en myndighets behandling av personuppgifter samt att främja en god informationshantering inom myndigheterna.

Lagen tillämpas på sådan myndighetsbehandling av personuppgifter som helt eller delvis är automatiserad. Lagen gäller även för annan behandling av personuppgifter vid myndighet, om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i ett register med personuppgifter eller en del av ett sådant. På sådan myndighetsbehandling av personuppgifter som enligt 27 § självstyrelselagen för Åland hör till rikets lagstiftningsbehörighet tillämpas rikslagstiftningen.

Om det i en annan lag finns bestämmelser som avviker från denna lag, skall de bestämmelserna gälla.

Denna lag tillämpas inte på Ålands polismyndighets personregister.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med:

1) **personuppgifter** all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet,

2) **behandling av personuppgifter (behandling)** varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, till exempel insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring,

3) **register med personuppgifter (register)** varje strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga enligt särskilda kriterier, oavsett om samlingen är centraliserad, decentraliserad eller spridd på grundval av funktionella eller geografiska förhållanden,

4) **registeransvarig** den myndighet som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter,

5) **registerbiträde** den som behandlar personuppgifter för den registeransvariges räkning,

6) **den registrerade** den som en personuppgift avser,

7) **tredje man** någon annan än den registrerade, den registeransvarige, registerbiträdet och sådana personer som under den registeransvariges eller registerbiträdets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter,

8) **mottagare** den till vilken personuppgifter lämnas ut. Myndigheter som kan komma att motta uppgifter inom ramen för ett särskilt uppdrag skall dock inte betraktas som mottagare,

9) **samtycke** varje slag av frivillig, särskild och på information baserad viljeyttring genom vilken den registrerade godtar behandling av personuppgifter som rör honom eller henne samt med

10) **myndighet** landskapets myndigheter, kommunala myndigheter, till Ålands lagting ansluten förvaltning samt landskapets affärsverk. Vad om myndighet föreskrivs gäller även offentligrättsliga sammanträden, representantskap, utskott, kommittéer, kommissioner, delegationer, nämnder samt andra därmed jämförbara organ som med stöd av lag eller beslut fattat av en i första meningen denna punkt avsedd myndighet tillsatts för att utföra en uppgift. Utskott, kommittéer och andra organ, som inte tilldelats beslutanderätt i förvaltningsärenden, anses utgöra en del av den myndighet som tillsatt dem. Vad om myndighet föreskrivs gäller även juridiska och fysiska personer som utövar offentlig makt och som med stöd av landskapslag utför ett offentligt uppdrag.

2 kap. Allmänna bestämmelser för behandlingen av personuppgifter

3 §. Grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter

Den registeransvarige skall se till att

1) personuppgifter behandlas på ett korrekt sätt och bara om det är lagligt,

2) personuppgifter alltid behandlas i enlighet med god informationshantering, så att skyddet av den registrerades privatliv och andra grundläggande fri- och rättigheter som tryggas den personliga integriteten inte begränsas utan en i lag angiven grund,

3) personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål,

4) personuppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in,

5) de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen,

6) inte fler personuppgifter än nödvändigt behandlas med hänsyn till ändamålen med behandlingen,

7) de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella,

8) alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, utplåna, blockera eller komplettera sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen och

9) personuppgifter inte bevaras under en längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Senare behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål skall med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. 4 punkten inte anses oförenligt med de ändamål för vilka uppgifterna samlades in. Personuppgifter får bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål under längre tid

än som föreskrivs i 1 mom. 9 punkten. Uppgifterna får dock i sistnämnda fall inte bevaras under en längre tid än vad som behövs för dessa ändamål i enlighet med vad som föreskrivs i lag.

4 §. Villkor för behandling av personuppgifter

Personuppgifter får behandlas bara om den registrerade har lämnat sitt otvetydiga samtycke till behandlingen eller om behandlingen är nödvändig för att

1) ett avtal med den registrerade skall kunna fullgöras eller åtgärder som den registrerade begärt skall kunna vidtas innan ett avtal träffas,

2) den registeransvarige skall kunna fullgöra en rättslig skyldighet när behandlingen regleras i lag,

3) vitala intressen för den registrerade skall kunna skyddas eller

4) utföra en arbetsuppgift då den registrerade på grund av ett kund- eller tjänstgöringsförhållande, ett medlemskap eller annan därmed jämförbart förhållande har en saklig anknytning till den registeransvariges verksamhet.

Med tillsynsmyndighetens tillstånd får personuppgifter dessutom för viss tid eller tillsvidare behandlas om behandlingen är nödvändig för att

1) en arbetsuppgift av allmänt intresse skall kunna utföras,

2) den registeransvarige eller en tredje man till vilken personuppgifter lämnas ut skall kunna utföra en arbetsuppgift i samband med utövandet av offentlig makt eller

3) genomdriva ett berättigat intresse hos den registeransvarige eller en tredje man till vilken personuppgifterna lämnas ut, under förutsättning att en sådan behandling av uppgifter inte äventyrar någons integritetsskydd eller rättigheter.

Till tillstånd enligt 2 mom. skall fogas föreskrifter som behövs för att skydda den registrerades personliga integritet.

Om rätt att ta del av personuppgifter i myndigheters personregister gäller vad som föreskrivs i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

5 §. Registerbeskrivning

Den som är registeransvarig skall upprätta en registerbeskrivning över register med personuppgifter.

Registerbeskrivningen skall innehålla

1) den registeransvariges namn, adress, telefonnummer och kontaktperson,

2) en uppgift om registerbiträde om sådant finns,

3) ändamålet med behandlingen av personuppgifter,

4) en beskrivning av den eller de kategorier av registrerade som berörs av behandlingen,

5) en beskrivning av de uppgifter eller kategorier av uppgifter som skall behandlas om de registrerade,

6) en beskrivning om varifrån uppgifterna hämtas,

7) en upplysning om vart uppgifterna i regel lämnas ut och huruvida uppgifter lämnas till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt

8) en allmän beskrivning av de åtgärder som har vidtagits för att trygga säkerheten i behandlingen.

Den registeransvarige skall hålla registerbeskrivningen allmänt tillgänglig. Om det för den allmänna ordningen och säkerheten, för tillsynsuppgifter som

C 3 LL (2007:88) om behandling av personuppgifter

hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin eller för förebyggande och utredande av brott är nödvändigt kan undantag göras från denna skyldighet.

6 §. Den registrerades rätt att motsätta sig behandling av personuppgifter i vissa situationer

Personuppgifter som gäller den registrerade själv får inte behandlas för ändamål som rör direkt marknadsföring samt marknads- och opinionsundersökningar, om den registrerade hos den registeransvarige skriftligen har anmält att han eller hon motsätter sig sådan behandling.

3 kap. Känsliga personuppgifter

7 §. Förbud mot behandling av känsliga personuppgifter

Det är förbjudet att behandla personuppgifter som avslöjar

- 1) etnisk tillhörighet,
 - 2) politiska åsikter,
 - 3) religiös eller filosofisk övertygelse,
 - 4) en brottslig gärning eller ett straff eller någon annan påföljd för ett brott eller
 - 5) medlemskap i fackförening
- samt uppgifter som rör
- 6) hälsa eller sexualliv eller
 - 7) någons behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder och andra förmåner inom socialvården som någon beviljats.

Uppgifter av den art som anges i 1 mom. betecknas i denna lag som känsliga personuppgifter.

8 §. Undantag från förbudet att behandla känsliga personuppgifter

Det är trots förbudet i 7 § tillåtet att behandla känsliga personuppgifter om behandlingen uppfyller något av villkoren i 4 § och

- 1) den registrerade har lämnat sitt uttryckliga samtycke till behandlingen eller på ett tydligt sätt offentliggjort uppgifterna,
- 2) behandlingen av sådana uppgifter är reglerad i lag,
- 3) behandlingen gäller medlemskap i fackförbund och behandlingen är nödvändig för att den registeransvarige skall kunna fullgöra sina skyldigheter eller utöva sina rättigheter inom arbetsrätten,
- 4) behandlingen är nödvändig för att den registrerades eller någon annans vitala intressen skall kunna skyddas, om den registrerade är förhindrad att lämna sitt samtycke,
- 5) behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk skall kunna fastställas, göras gällande eller försvaras,
- 6) behandlingen är nödvändig för förebyggande hälso- och sjukvård, medicinska diagnoser, vård eller behandling eller administration av hälso- och sjukvård eller uppgifterna behandlas av en person som är yrkesmässigt verksam inom hälso- och sjukvården och har tystnadsplikt,
- 7) behandlingen gäller den registrerades behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder eller andra förmåner inom socialvården som beviljats den registrerade eller andra uppgifter som är nödvändiga för vården av den registrerade eller
- 8) behandlingen är nödvändig för historiska eller vetenskapliga forskningsändamål samt statistikändamål och samhällsintresset av behandlingen klart väger över

den risk för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet som behandlingen kan innebära.

Känsliga personuppgifter skall utplånas ur registret när det inte längre anses motiverat enligt 1 mom. att fortsätta behandlingen. Grunden och behovet av behandling skall bedömas minst vart femte år, om inte något annat följer av lag eller ett tillstånd av tillsynsmyndigheten enligt 9 §.

9 §. Viktigt allmänt intresse

Tillsynsmyndigheten kan bevilja tillstånd för viss tid eller tills vidare för ytterligare undantag från förbudet i 7 §, om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Till tillståndet skall fogas föreskrifter som behövs för att skydda den registrerades personliga integritet.

10 §. Behandling av personbeteckning

Uppgifter om personbeteckning får behandlas om den registrerade lämnat sitt samtycke eller när behandlingen är reglerad i lag.

En personbeteckning får dessutom behandlas om det är nödvändigt för att göra en säker identifiering av den registrerade

- 1) för att utföra en i lag angiven uppgift,
- 2) för att uppfylla den registrerades eller den registeransvariges rättigheter eller skyldigheter eller
- 3) för historisk eller vetenskaplig forskning eller statistikföring.

En personbeteckning får behandlas vid kreditgivning, i uthyrnings- och utlåningsverksamhet, inom hälso- och sjukvården, inom socialvården och inom annan verksamhet för att tillförsäkra social trygghet samt i ärenden som gäller anställningsförhållanden och förmåner som har samband med dessa.

Utöver vad som i 1-3 mom. föreskrivs om behandling av personbeteckning får en personbeteckning lämnas ut för sådan automatiserad databehandling som sker för uppdatering av adressuppgifter eller i syfte att undvika mångfaldig postning, om mottagaren redan har tillgång till personbeteckningen.

Den registeransvarige skall se till att personbeteckningen inte onödigt antecknas i handlingar som skrivs ut eller upprättas på basis av personregistret.

4 kap. Information till den registrerade

11 §. Informationsplikt när uppgifter samlas in från den registrerade

Om uppgifter om en person samlas in från personen själv, skall den registeransvarige vid insamlingen lämna den registrerade information om

- 1) den registeransvariges och vid behov dennes ställföreträdarens identitet,
- 2) ändamålet med behandlingen av personuppgifterna,
- 3) vart uppgifter i regel lämnas ut och
- 4) de upplysningar som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen.

Information enligt 1 mom. behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till eller om det inte är nödvändigt att informera med tanke på den allmänna ordningen och säkerheten, för en tillsynsuppgift som hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin eller för att förebygga och utreda brott.

12 §. Informationsplikt när uppgifter samlas in från någon annan än den registrerade

Om uppgifter om en person samlas in från någon annan än den registrerade, skall den registeransvarige lämna den registrerade sådan information som nämns i 11 § 1 mom. när uppgifterna registreras. Är uppgifterna avsedda att lämnas ut till tredje man, behöver informationen inte ges förrän uppgifterna lämnas ut för första gången.

Information enligt 1 mom. behöver inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till eller om det inte är nödvändigt att informera med tanke på den allmänna ordningen och säkerheten, för en tillsynsuppgift som hänför sig till beskattningen och den offentliga ekonomin, för att förebygga och utreda brott eller om det finns bestämmelser om registrering eller utlämning av personuppgifterna i lag.

Information behöver inte heller lämnas enligt 1 mom., om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Om uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade, skall dock information lämnas senast i samband med att så sker.

13 §. Rätt till information

Var och en har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att på ansökan få information från den registeransvarige om personuppgifter som rör honom eller henne behandlas i ett register eller inte. Behandlas sådana uppgifter i ett register skall information lämnas i begriplig form om

- 1) vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
- 2) varifrån dessa uppgifter har hämtats,
- 3) ändamålen med behandlingen,
- 4) till vilka kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut och

5) i fråga om automatiserade beslut enligt 17 § vad som styrts den automatiserade behandling som lett fram till ett beslut.

Om informationen enligt 1 mom. lämnas en gång per kalenderår skall den vara gratis. Om information lämnas mer än en gång per kalenderår får den registeransvarige uppbära en skälig ersättning för informationen. Ersättningen får dock inte överstiga de faktiska kostnaderna för åtgärden.

14 §. Ansökan om information

En ansökan om information enligt 13 § kan göras skriftligen eller muntligen. Skriftlig ansökan skall vara undertecknad av den sökande själv och tillställas den registeransvarige. Muntlig ansökan skall göras vid ett personligt besök hos den registeransvarige.

Den registeransvarige skall utan onödigt dröjsmål ge sökanden rätt att ta del av den information som avses i 13 § eller på begäran lämna informationen skriftligen. Om det finns särskilda skäl för det, får informationen dock lämnas senast tre månader efter det att ansökan gjordes.

Om den registeransvarige vägrar lämna information enligt 13 §, skall sökanden erhålla ett skriftligt intyg om detta. I intyget skall även nämnas orsaken till att insynen förvägrats. Har den registeransvarige inte givit ett skriftligt svar tre månader efter det att ansökan gjordes, jämställs detta med en vägran att lämna ut information.

Den registrerade kan, om han eller hon förvägras rätt till information, begära att tillsynsmyndigheten prövar ärendet. Om tillsynsmyndigheten beslutar att den registrerades rätt till insyn skall tillgodoses, kan beslutet förenas med vite.

En ansökan om insyn i ett register som förs av en hälso- och sjukvårdsmyndighet och som innehåller personuppgifter om hälsotillstånd eller sjukdom skall riktas till en läkare eller annan hälso- och sjukvårdsutbildad person vid myndigheten, som även ser till att uppgifter om anteckningarna i registret lämnas till den sökande.

15 §. Begränsningar i fråga om rätten till information

Den information som avses i 13 § får inte lämnas ut till den registrerade

1) om informationen kan skada den allmänna ordningen och säkerheten eller försvåra förebyggande eller utredning av brott,

2) om informationen kan medföra allvarlig fara för den registrerades hälsa eller vård eller för någon annans rättigheter,

3) om de personuppgifter som ingår i registret används uteslutande för historisk eller vetenskaplig forskning eller statistikföring eller

4) om de personuppgifter som ingår i registret används för tillsyns- och kontrolluppgifter och underlåtsen att lämna information är nödvändig för att trygga ett viktigt ekonomiskt eller finansiellt intresse för landskapet eller Europeiska unionen.

Om endast en del av de uppgifter som gäller den registrerade är sådana att de enligt 1 mom. inte omfattas av rätten till information, har den registrerade rätt att få veta vilka övriga uppgifter som registrerats om honom eller henne.

16 §. Rättelse

Den registeransvarige är skyldig att på begäran av den registrerade utan onödigt dröjsmål rätta, utplåna, blockera eller komplettera sådana personuppgifter som ingår i ett personregister och som med hänsyn till ändamålen med behandlingen är oriktiga, onödiga, bristfälliga eller föråldrade.

Om den registeransvarige inte godkänner den registrerades begäran om rättelse, skall den registrerade erhålla ett skriftligt intyg om detta. I intyget skall även nämnas orsaken till att begäran inte godkänkts. Den registrerade kan, om han eller hon inte får en rättelse utförd av den registeransvarige, begära att tillsynsmyndigheten prövar ärendet. Om tillsynsmyndigheten beslutar att en uppgift skall rättas, kan beslutet förenas med vite.

Den registeransvarige skall underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden enligt 1 mom., om den registrerade begär det. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

17 §. Automatiserade beslut

Ett beslut som har rättsliga följder för den registrerade eller annars har märkbara verkningar för honom eller henne och som grundas enbart på automatiserad behandling av sådana personuppgifter som är avsedda att bedöma egenskaper hos personen får fattas endast

C 3 LL (2007:88) om behandling av personuppgifter

1) om det sker som ett led i ingåendet eller fullgörandet av ett avtal, förutsatt att den registrerades begäran om ingående eller fullgörande av avtalet uppfylls genom beslutet eller att det vidtas lämpliga åtgärder för att skydda hans eller hennes berättigade intressen eller

2) om förfarandet regleras i lag.

I 13 och 14 §§ finns bestämmelser om rätten för den registrerade att få information från den registeransvarige om vad som har styrts den automatiserade behandling som lett fram till beslutet.

5 kap. Säkerhet och sekretess vid behandling

18 §. Säkerhet vid behandling

Den registeransvarige skall vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Uppgifterna skall skyddas från att de förstörs genom olyckshändelse eller genom otillåtna handlingar eller förlust genom olyckshändelse samt mot ändringar, otillåtet utlämnande av eller otillåten tillgång till uppgifterna eller mot annan otillåten behandling.

Åtgärderna enligt 1 mom. skall åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med beaktande av

- 1) de tekniska möjligheter som finns,
- 2) vad det skulle kosta att genomföra åtgärderna,
- 3) de särskilda risker som finns med behandlingen av personuppgifterna,
- 4) arten av de uppgifter som skall skyddas och
- 5) vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med avseende på integritetsskyddet.

När den registeransvarige anlitar ett registerbiträde, skall den registeransvarige försäkra sig om att registerbiträdet kan genomföra de tekniska säkerhetsåtgärder och de organisatoriska åtgärder som måste vidtas. Den registeransvarige skall även se till att registerbiträdet vidtar åtgärderna.

19 §. Personer som behandlar personuppgifter

Ett registerbiträde och den eller de personer som arbetar under bitrådets eller den registeransvariges ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från den registeransvarige.

Det skall finnas ett skriftligt avtal om registerbitrådets behandling av personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. I avtalet skall det särskilt föreskrivas att registerbiträdet får behandla personuppgifterna bara i enlighet med instruktioner från den registeransvarige och att registerbiträdet är skyldigt att vidta de åtgärder som avses i 18 § 1 och 2 mom.

20 §. Tystnadsplikt

Den som vid behandling av personuppgifter har fått kännedom om en enskild persons egenskaper, personliga förhållanden eller ekonomiska ställning får inte utan samtycke av den som saken gäller för tredje man röja dessa uppgifter eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

Oavsett vad som föreskrivs i 1 mom. får upplysningar lämnas till tillsynsmyndigheten för utförande av uppgifter enligt denna lag, till åklagar- och polismyndigheter för utredande av brott och till en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt denna lag.

21 §. Säkerheten vid arkivering

Om säkerheten vid behandling av personuppgifter i register som överförs och förvaras i ett offentligt arkiv gäller vad som föreskrivs i arkivlagstiftningen.

Se arkivlag (2004:13) för landskapet Åland.

6 kap. Anmälan till tillsynsmyndigheten

22 §. Anmälningsskyldighet

Den registeransvarige skall göra en anmälan till tillsynsmyndigheten innan en behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad genomförs i ett register. Anmälningsskyldigheten gäller även en serie av sådana behandlingar med samma eller liknande ändamål.

Om den registeransvarige tar i bruk ett system för automatiserade beslut enligt 17 § skall detta anmälas till tillsynsmyndigheten. Även om personuppgifter överförs till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall en anmälan göras till tillsynsmyndigheten, om uppgifterna överförs på de grunder som avses i 24 § 1 och 2 mom. eller 25 § 6 och 7 punkten och om överföringen inte har reglerats i lag. Om tillsynsmyndigheten efter att ha mottagit en anmälan om en överföring enligt 25 § 7 punkten anser att personuppgifterna kan översändas till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillsynsmyndigheten informera Europeiska gemenskapens kommission och medlemsstaterna om detta.

Anmälan skall vara skriftlig och undertecknad av den registeransvarige eller av en behörig företrädare för denne. Anmälan skall innehålla de uppgifter som enligt 5 § skall ingå i en registerbeskrivning. I fråga om anmälan som gäller personuppgifter som överförs till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall anmälan dessutom innehålla fakta om vilka uppgifter som överförs och hur överföringen sker. Anmälan skall göras på särskilda blanketter som tillhandahålls av tillsynsmyndigheten. Vid ändring av något eller några av de i anmälan angivna förhållandena skall ändringen anmälas på motsvarande sätt.

Anmälan skall göras senast 30 dagar innan behandlingen av personuppgifter i ett register påbörjas. Tillsynsmyndigheten skall ge den registeransvarige en kvittering på att anmälan är mottagen.

Tillsynsmyndigheten skall föra ett register över de behandlingar av personuppgifter som anmälts till myndigheten enligt denna paragraf. Registren skall åtminstone innehålla den information som ingår i en registerbeskrivning enligt 5 §.

23 §. Undantag från anmälningsskyldigheten

En anmälan enligt 22 § 1 mom. behöver inte göras, om behandlingen av personuppgifter grundar sig på den registrerades otvetydiga samtycke eller på 4 § 1 mom. 1-3 punkten, på kund- eller tjänstgöringsförhållande eller medlemskap som avses i 4 § 1 mom. 4 punkten eller på 4 § 2 mom., 8 § 1-7 punkten eller på 10 §.

Landskapsregeringen får dessutom genom landskapsförordning göra undantag från anmälningsskyld-

igheten enligt 1 mom. för sådana typer av behandlingar av personuppgifter där det är uppenbart att behandlingen inte kränker den registrerades integritetsskydd eller fri- och rättigheter.

7 kap. Överföring av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

24 §. Villkor

Personuppgifter får överföras till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om denna stat kan säkerställa en tillräcklig skyddsnivå.

Bedömningen av om skyddsnivån enligt 1 mom. är tillräcklig skall ske på grundval av alla de förhållanden som har samband med överföringen. Härvid skall särskilt beaktas uppgifternas art, behandlingens ändamål och varaktighet, ursprungslandet och det slutliga bestämmelselandet, de rättsregler och uppförandekodexar som gäller i landet i fråga samt de skyddsåtgärder som skall iakttas. Det skall även läggas vikt vid om staten tillträtt Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992).

Personuppgifter får överföras till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om och i den utsträckning Europeiska gemenskapernas kommission har konstaterat att staten har en tillräcklig nivå för skyddet av personuppgifter i enlighet med artikel 25.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, nedan kallat EG-direktivet. Det är förbjudet att överföra uppgifter till en stat som inte ingår i den Europeiska unionen eller är ansluten till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som Europeiska gemenskapens kommission i enlighet med artikel 25.4 i EG-direktivet har konstaterat att inte uppfyller en tillräcklig nivå för skyddet av personuppgifter.

25 §. Undantag

Personuppgifter kan även överföras till stater som inte kan säkerställa en tillräcklig skyddsnivå enligt 24 §,

1) om den registrerade har lämnat sitt otvetydiga samtycke till överföringen,

2) om överföringen är nödvändig för att fullgöra ett avtal mellan den registrerade och den registeransvarige eller med hänsyn till åtgärder som den registrerade begärt att skall kunna vidtas innan ett avtal träffas,

3) om överföringen är nödvändig för att ingå eller fullgöra ett avtal mellan den registeransvarige och tredje man som är i den registrerades intresse,

4) om överföringen är nödvändig eller krävs enligt lag för att säkerställa ett viktigt allmänt intresse eller för att ett rättsligt anspråk skall kunna fastställas, göras gällande eller försvaras,

5) om överföringen är nödvändig för skydda den registrerades vitala intressen,

6) om överföringen görs från ett register som är tillgängligt antingen för allmänheten eller för var och en som kan styrka ett berättigat intresse, i den utsträckning som de i lagstiftningen angivna villkoren för offentlig

tillgänglighet uppfylls i det enskilda fallet,

7) om överföringen regleras av ett avtal som ger tillräckliga garantier till skydd för de registrerades integritet och rättigheter och den Europeiska gemenskapens kommission inte enligt artikel 26.3 i EG-direktivet har konstaterat att skyddsnivån är otillräcklig eller

8) om överföringen regleras av ett avtal som innehåller sådana standardavtalsklausuler som har godkänts av den Europeiska gemenskapens kommission enligt artikel 26.4 i EG-direktivet.

8 kap. Tillsyn

26 §. Tillsynsmyndighet

Den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den utövas av Datainspektionen. Bestämmelser om Datainspektionen finns även i landskapslagen (2007:89) om Datainspektionen.

27 §. Tillsynsmyndighetens befogenheter

Tillsynsmyndigheten har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för sin tillsyn på begäran få

- 1) tillgång till de personuppgifter som behandlas,
- 2) all den information som behövs för att övervaka att behandlingen av personuppgifter sker i enlighet med lag och

3) tillträde till sådana lokaler som har anknytning till behandlingen av personuppgifter.

Tillsynsmyndigheten har tillträde till lokaler som omfattas av hemfriden endast om det finns specificerade skäl att misstänka att brott har skett eller kommer att ske mot bestämmelserna om behandling av personuppgifter. Vid en inspektion skall tillsynsmyndigheten se till att den registeransvarige förorsakas så ringa olägenhet och kostnader som möjligt.

Om tillsynsmyndigheten inte efter begäran får tillgång till de personuppgifter eller den information som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten kan tillsynsmyndigheten vid vite förelägga den uppgiftsskyldige att uppfylla skyldigheten.

28 §. Olaglig behandling av personuppgifter

Konstaterar tillsynsmyndigheten att personuppgifter behandlas eller kan komma att behandlas på ett olagligt sätt, skall myndigheten genom påpekanden eller liknande förfaranden försöka åstadkomma rättelse. Går det inte att få rättelse på något annat sätt eller är saken brådskande, får myndigheten förbjuda den registeransvarige att fortsätta att behandla personuppgifterna och, om behandlingen väsentligen äventyrar den registrerades integritetsskydd, besluta att verksamheten skall upphöra.

9 kap. Straffbestämmelser

29 §. Personregisterförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) försummar att iaktta vad som bestäms om angivna ändamål med behandlingen av personuppgifter i 3 § 1 mom. 3 punkten, registerbeskrivning i 5 §, den registrerades rätt att motsätta sig fortsatt behandling av personuppgifter i 6 §, lämnande av information till den registrerade i 4 kap., rättelse i 16 § eller om anmälningar till tillsynsmyndigheten enligt 6 kap.,

C 4 LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

2) lämnar felaktig eller vilseledande information till tillsynsmyndigheten i ett ärende som gäller behandling av personuppgifter eller

3) bryter mot aktivitetskraven enligt 3 § 1 mom. 8 och 9 punkten och mot bestämmelserna om säkerhet vid behandling av personuppgifter enligt 18 §

och därmed äventyrar den registrerades integritet eller rättigheter skall för *personregisterförseelse* dömas till böter, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

30 §. Personregisterbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) behandlar personuppgifter i strid med bestämmelser om ändamålsbundenhet i 3 § 1 mom. 4 punkten, personuppgifternas aktualitet och riktighet i 3 § 1 mom. 7 punkten, villkoren för behandling av personuppgifter i 4 §, förbud mot fortsatt behandling av personuppgifter i 6 §, känsliga uppgifter i 7-9 §§ eller behandling av personbeteckning i 10 §,

2) hindrar eller försöker hindra den registrerade från att utöva sin rätt till information enligt 13 § genom att ge honom eller henne felaktig eller vilseledande information eller

3) för över personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i strid med 7 kap.

och därmed kränker den registrerades integritet eller åsamkar honom eller henne skada eller betydande men, skall för *personregisterbrott* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

31 §. Brott mot tystnadsplikt

Den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 20 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen* dömas till böter eller fängelse högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms i någon annan lag.

32 §. Dataintrång

I fråga om straff för *dataintrång* skall iakttas vad som bestäms i 38 kap. 8 § strafflagen (FFS 39/1889).

10 kap. Särskilda bestämmelser**33 §. Besvär**

Beslut som tillsynsmyndigheten fattat enligt denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Tillsynsmyndigheten kan bestämma att ett beslut som fattats enligt denna lag skall iakttas trots eventuella besvär, om inte besvärmyndigheten beslutar något annat.

34 §. Skadestånd

Den registeransvarige är skyldig att ersätta den skada som en behandling av personuppgifter i strid med denna lag har orsakat den registrerade eller annan person.

I fråga om skadeståndsskyldighet gäller i övrigt vad som bestäms i 2 kap. 2 och 3 §§, 3 kap. 4 och 6 §§ samt 4, 6 och 7 kap. skadeståndslagen (FFS 412/1974).

35 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2008.

Bestämmelsen i 34 § skall tillämpas på skador som har inträffat efter det att lagen trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

36 §. Anhängiga ärenden

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller före lagens ikraftträdande.

C 4 Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet**1 kap. Offentliga handlingar**

1 §. Allmänna handlingar enligt denna landskapslag är handlingar som utfärdats eller upprättats av myndighet eller som ingivits eller insänts till myndighet.

Med handling förstås varje framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas eller avlyssnas med tekniskt hjälpmedel, ävensom upptagning för automatisk databehandling när myndigheten kan överföra upptagningen till läsbar form.

Med myndighet avses i denna lag landskapets myndigheter, landskapets affärsverk samt kommunala och övriga myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen och den kommunala självstyrelseförvaltningen jämte till sådan myndighet hörande person som handlar under tjänstemannaansvar. Vad om myndighet föreskrivs gäller även offentligrättsliga sammanträden, representantskap, utskott, kommittéer, kommissioner, delegationer och nämnder samt juridiska och fysiska personer då de genom landskapslag eller med stöd av landskapslag sköter offentliga förvaltningsuppgifter. (2015/112)

Utskott, kommittéer och andra organ, som ej tilldelats beslutanderätt i förvaltningsärenden, anses utgöra en del av den myndighet som tillsatt dem.

2 §. Allmänna handlingar är offentliga enligt vad som stadgas i denna lag.

Om utgivande av handlingar från trycket stadgas särskilt.

3 §. Beträffande den tidpunkt vid vilken allmänna handlingar blir offentliga gäller, såvida annat inte följer av 4 och 5 §§, att diarium, dagbok, register och annan officiell förteckning blir offentlig så snart den tagits i bruk, protokoll då det justerats, expedition då den underskrivits, annan hos myndighet tillkommen handling då den färdigställts samt till myndighet ingiven eller insänd handling så snart den registrerats som mottagen. Registreringen skall ske utan dröjsmål. Är det uppenbart att en handling är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet behöver den inte registreras, men handlingen blir offentlig så snart den har anlänt till myndigheten. (2008/44)

Tävlingsskrift, anbud eller annan dylik handling som skall avlämnas i slutet omslag, anses icke mottagen före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet, även om den därefter har registrerats.

Utslag, som ges efter anslag, blir offentligt då det skall utges.

4 §. Till polismyndighet eller annan myndighet inkomna handlingar rörande brott samt av polismyndighet eller

annan myndighet vid brottsundersökning upprättade protokoll, rapporter och övriga handlingar är icke offentliga förrän ärendet förevarit vid domstol eller nedlagt enligt beslut av polis- eller åklagarmyndighet eller annan myndighet.

Om inte annat särskilt följer av gällande lagstiftning om offentlig upphandling är till en myndighet inkomna anbudshandlingar och av myndigheten upprättade handlingar om inkomna anbud inte offentliga förrän avtal har ingåtts eller myndigheten har beslutat att upphandlingsärendet skall avslutas utan att nya eller kompletterande anbud inbegärs. (2007/51)

Handling som upprättats för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov eller annan personundersökning under myndighets inseende, är icke offentlig förrän granskningen, inspektionen, prövningen eller undersökningen slutförts.

Handling som gäller utdelande utan särskild ansökan av pris, belöning eller annan utmärkelse eller tilldelande av titel, är icke offentlig förrän beslut i ärendet fattats.

5 §. Inom myndighet uppgjort betänkande, utlåtande eller promemoria för ärendes beredning, samt förslag eller utkast till avgörande är icke offentliga förrän ärendet slutbehandlats hos myndigheten.

Handling som inkommit till myndighet såsom utredning, utlåtande eller förslag till förlikning i rättsvist, är icke offentlig förrän saken blivit slutligt avgjord.

6 §. Enskild person har rätt att få del av allmän handling, som är offentlig.

Ur handling som enligt 3, 4 eller 5 § ännu icke är offentlig, får uppgift lämnas endast med vederbörande myndighets tillstånd. I fråga om betänkanden som avses i 5 § 1 mom., får tillstånd vägras endast om särskilda skäl föreligger.

3 mom. upphävt (1998/72).

7 §. Myndighet skall på begäran tillhandahålla offentlig handling genom att utlämna den för läsning och avskrivning hos myndigheten eller genom att ge ut officiell kopia av eller utdrag ur handlingen. Annat material som avses i 1 § 2 mom. skall tillhandahållas för påseende eller avlyssning.

Handling, som endast delvis är offentlig, skall hållas tillgänglig till den del handlingen är offentlig.

Inom myndighet eller ämbetsverk bör finnas en eller flera tjänstemän med uppdrag att tillhandahålla handlingar.

2 kap. Allmänna handlingar som bör hemlighållas

8 §. Handling skall hemlighållas såsom i denna lag stadgas, såfram icke annorlunda är stadgat.

9 §. En handling ska hållas hemlig, (2013/92)

a) då hemlighållande påkallas av statens säkerhet eller dess förhållande till främmande makt, försvarets intresse eller förekommande eller beivrande av brott, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagstiftningen,

b) då handlingen är avsedd att nyttjas av fängvårdsmyndigheterna och innehåller uppgifter om fånge, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagstiftningen,

c) då handlingen eljest rör ärende som underliggör riksmyndighets förvaltningsbehörighet och den enligt riket gällande bestämmelser bör hemlighållas,

d) då handlingen utgör förteckning, kortregister, journal, rapport eller annan utredning, som uppgjorts eller anskaffats på åtgärd av polismyndighet för att användas av densamma vid handhavandet av polisens vård-, undersöknings- och övervakningsuppgifter,

e) då handlingen hänför sig till själavården, hälso- och sjukvården, vårdväsendet, skolväsendet, beskattningen eller den offentliga kontrollverksamheten och innehåller sådana uppgifter om enskild persons privata förhållanden, att handlingens tillhandahållande kan utsetta berörda person eller hans anhöriga för skada, lidande eller obehag,

f) då handlingen innehåller uppgifter eller utredningar, som myndighet i tjänsteutövning skaffat eller erhållit om enskild affärs- eller industrirörelse, om drivande av näring eller yrke eller om enskilds ekonomiska ställning, ifall handlingens tillhandahållande kan lända berörda företag eller person till men,

g) då handlingen gäller affärs- eller industrirörelse, som drivs av landskapet, kommun eller annat offentligt rättsligt samfund, ifall handlingens tillhandahållande kan på det allmännas bekostnad gynna någon som driver likartad rörelse.

h) (2013/92) då handlingen innehåller uppgifter om polisens taktiska och tekniska metoder och planer, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle äventyra förebyggande och utredning av brott eller upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, eller

i) (2013/92) då handlingen gäller skyddsarrangemang för personer, byggnader, inrättningar, konstruktioner samt data- och kommunikationssystem och genomförandet av arrangemangen, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar genomförandet av syftet med skyddsarrangemangen.

Handling som avses i 1 mom. e eller f punkten bör dock tillhandahållas den person eller det företag handlingen angår och får, om dessa samtycker därtill, tillhandahållas även annan. Likaså får handling som avses i g punkten tillhandahållas med tillstånd av vederbörande myndighet eller samfund. Om tillhandahållande i särskilda fall av handling som avses i 1 mom. e punkten, stadgas i 15 § 1 mom.

10 §. Landskapsregeringen kan i enskilt fall förordna att handling, som är föremål för handläggning i landskapsregeringen eller hos landskapsregeringen underlydande myndighet, skall för viss tid helt eller delvis hemlighållas, om icke de som handlingen berör samtycker till att den blir offentlig. Sådant förordnande får dock icke ges i fråga om handlingar, vilkas offentlighet jämte undantagen därifrån är fullständigt reglerad genom lag eller förordning.

11 §. Beträffande handling som enligt 8-10 §§ skall hållas hemlig, bör den myndighet till vilken handlingen inkommit eller hos vilken handlingen tillkommit, iakttaga följande:

a) om hemlighållandet bör särskild anteckning göras i myndighetens diarium eller protokoll eller annan re-

C 4 LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

gistrering av eller sammanställning över det ärende till vilket handlingen hör,

b) handlingen bör förses med stämpel eller annan anteckning om att den skall hållas hemlig. Anteckningen bör innehålla uppgift om det stadgande på vilket hemlighållandet eller förordnandet därom grundats, anteckningens datum samt den tjänsteman som låtit verkställa anteckningen,

c) handlingen bör förvaras så, att den icke är tillgänglig för obehöriga,

d) handlingen eller kopia därav skall utges till domstol samt till statlig eller annan myndighet, då dessa på tjänstens eller offentlig sysslas vägnar har rätt att få del av handlingen. Enligt prövning kan handlingen eller kopia därav utges till sådan myndighet även i andra fall, varvid för utgivandet kan ställas villkor och ges föreskrifter, som den utgivande myndigheten anser nödvändiga för att inte ändamålet med hemlighållandet skall äventyras.

12 §. Då visst ärende skall hållas hemligt, gäller detta även handlingarna i ärendet.

Till den del handling är hemlig får den, såvida annat icke är särskilt stadgat, ej tillhandahållas enligt 7 § eller uppgift på annat sätt lämnas om dess innehåll.

3 kap. Enskild persons rätt till handling

13 §. Enskilt brev, som icke hör till handlingar i rättegång, får utan samtycke av brevskrivaren eller hans rättsinnehavare hållas tillgängligt endast enligt 15 §.

14 §. Utan hinder av vad som stadgas eller förordnas om handlingars hemlighållande, skall enskild eller hans rättsinnehavare av myndighet återfå handling som den enskilde ingivit eller insänt till myndigheten. Handlingen bör återlämnas i original, såvida särskilda skäl ej påkallar att originalet blir kvar hos myndigheten, varvid handlingen i stället bör utges såsom officiell kopia.

På i 1 mom. angivet sätt bör enskild av myndighet erhålla utslag, beslut eller annat avgörande, i vilket han, antingen själv eller såsom laga företrädare för annan, har rätt att söka ändring, eller som eljest berör hans rätt såsom sökande, klagande eller annan part eller laga företrädare för sådan. Detsamma gäller i sådant ärende även annan handling än avgörandet.

Likaså bör part eller laga företrädare för sådan erhålla till myndighet inkomna eller av myndighet upprättade handlingar som avses i 4 § 1 mom.

15 §. Handlingar som avses i 9 § 1 mom. e punkten och 13 § får, sedan de överförts till allmänt arkiv, på skriftlig motiverad begäran tillhandahållas person som behöver handlingarna. För tillhandahållandet kan ställas villkor och ges särskilda föreskrifter. Innan handling sålunda tillhandahålls, bör den person som begärt att få handlingen, avge förbindelse att iaktta villkoren och föreskrifterna för handlingens tillhandahållande och att icke heller i övrigt bruka handlingen så, att detta kan skada eller förnedra den som berörs av handlingen eller anhörig till denne.

Brev, eller annan enskild handling som lämnats i förvar i allmänt arkiv, i bibliotek eller eljest hos myndig-

het, får icke tillhandahållas eller handlingens innehåll yppas i strid med villkor som föreskrivits i samband med överlämnandet.

3a kap. Allmänna handlingar som utgör personregister (1991/58)

15a §. (2007/90) Personuppgifter som ingår i personregister får lämnas ut i form av en kopia, en utskrift eller i elektronisk form om inte något annat är föreskrivet i lag och om mottagaren har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter enligt bestämmelserna om behandling av personuppgifter.

För direkt marknadsföring och för marknads- och opinionsundersökningar får personuppgifter dock lämnas ut endast om så bestäms särskilt eller om den registrerade har samtyckt därtill.

15b-15c §§. Upphävda (2007/90).

15d §. (2006/30) Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas på polismyndighetens personregister. Om polismyndighetens personregister finns särskilda bestämmelser i landskapslagen (1999:49) om polisens grundregister och landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om personuppgifter.

4 kap. Upphörande av handlingars sekretess

16 §. Hemlighållande av handling upphör då i lag stadgad eller av landskapsregeringen i enskilt fall förordnad tid för hemlighållandet gått till ända eller då landskapsregeringen återkallat eller upphävt tidigare förordnande om hemlighållande.

Av särskild orsak kan landskapsregeringen, såvida annat icke följer av 9 § 1 mom. a-c punkterna eller 15 § 2 mom., i enskilt fall tillåta, att innehållet i hemlig handling yppas, ifall yppandet inte äventyrar hemlighållandets ändamål. Bestämmelserna i 15 § 1 mom. om villkor, föreskrifter och förbindelse kan härvid tillämpas enligt landskapsregeringens prövning.

17 §. Har icke annorlunda stadgats eller förordnats, blir hemlig handling offentlig enligt följande:

a) handling som avses i 9 § 1 mom. e punkten, 20 år efter den persons död som handlingen angår,

b) handling som avses i 13 §, 20 år efter brevskrivarens död, såvida annat icke följer av 15 § 2 mom.,

c) annan handling 20 år från den dag handlingen är daterad eller, om datering saknas, den dag handlingen i färdigt skick första gången handlades av myndighet.

Utreds inte beträffande handlingar som avses i a eller b punkten, dagen för vederbörande persons eller brevskrivarens död, blir handlingarna offentliga 50 år efter den dag de daterats eller inkommit till myndighet.

18 §. Landskapsregeringen kan, om särskilda skäl föreligger, i enskilt fall förlänga tid för hemlighållande enligt 17 § med sammanlagt högst 50 år.

5 kap. Särskilda stadganden

19 §. Om handläggning inför stängda dörrar i [lands-tinget] eller vid sammanträde som företräder offentligt samfund eller i fullmäktige, så ock om rättegångs- och

domstolshandlingars offentlighet, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se LO (2011:97) och kommunallag (1997:73) för landskapet Åland.

20 §. Om allmänna handlingars förvaring, överlämnande till offentligt arkiv samt utgallring stadgas särskilt.

Se arkivlag (2004:13) för landskapet Åland.

21 §. Vägrar vederbörande tjänsteman tillhandahålla handling enligt denna lag, äger sökande därom utverka myndighetens avgörande. Över sådant avgörande samt över myndighets vägran att lämna uppgift ur betänkande enligt 6 § 2 mom. har sökanden rätt att anföra besvär i den ordning, som i allmänhet gäller för ändringssökande i myndighetens beslut. Finns ej sådant förfarande för ändringssökande fastställt, skall besvären anföras hos [länsstyrelsen]. Avgörande av besvär kan överklagas i vanlig ordning för ändringssökande.

22 §. För överträdelse av vad i 6, 7 och 12 §§ stadgas om handlingars offentlighet eller hemlighållande samt för brytande av förbindelse som avses i 15 eller 16 §, döms den skyldige för hemlighållande eller för underlåtenhet att iakttä handlingssekretess till böter, såvida gärningen icke skall bestraffas såsom brott i tjänsten. Gäller överträdelsen ärende, som underliggör riksmyndighets förvaltningsbehörighet, beivras den såsom i rikslagstiftningen är stadgat.

Angående tryckfrihetsbrott gäller vad därom särskilt är stadgat.

23 §. Denna landskapslag träder i kraft den 1 september 1977.

Har tidigare bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet och hemlighållande samt om tystnadsplikt beträffande sådan handling innehåll givits i annan ordning än genom lag, upphör de att gälla, såvida annat icke följer av bestämmelserna i denna landskapslag.

C 5 Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland

1 kap. Lagens tillämpning

1 §. I landskapet Åland handhas förvaltningen av offentliga arkiv av Ålands landskapsregering med i 2 § nämnda undantag. Lagen gäller följande arkivbildare:

1) landskapsregeringen samt landskapsregeringen underlydande enheter, verk, affärsverk, inrättningar och myndigheter,

2) Ålands penningautomatförening,

3) kommunala myndigheter och organ,

4) andra samfund, organ och personer när de utför ett offentligt uppdrag enligt landskapslag till den del det som följd av uppdraget uppkommer handlingar som avses i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

På Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet tillämpas dock endast 4 och 5 §§ samt 6 § 1 och 2 mom. i denna lag.

2 §. På den evangelisk-lutherska kyrkans arkiv i landskapet tillämpas vad som stadgas i kyrkolagen.

På statliga myndigheter verksamma i landskapet Åland tillämpas arkivlagen (FFS 831/1994), dock så

att dessa myndigheter får föra bort sina arkivalier från landskapet endast efter samråd med landskapsregeringen.

Se kyrkolag (FFS 1054/1993).

2 kap. Landskapsarkivet

3 §. Landskapsregeringen har det högsta överinseendet över arkivväsendet inom landskapet. För att leda och övervaka arkivväsendet i landskapet och för att säkerställa att handlingar som hör till vårt åländska kulturarv bevaras och är tillgängliga för att främja forskning samt styra och utveckla arkivfunktionen upprätthåller landskapsregeringen ett landskapsarkiv. I landskapsarkivet mottas, förvaras och ordnas arkivalier samt hålls sådana tillgängliga för myndigheter, forskare och andra.

3 kap. Arkivfunktionen och organiseringen av den

4 §. Ett arkiv omfattar de handlingar som inkommit till arkivbildaren på grund av dess uppgifter eller som tillkommit genom dess verksamhet.

Med handling avses i denna lag en framställning i skrift eller bild eller en på elektronisk väg eller på annat sätt åstadkommen framställning som kan läsas, avlyssnas eller annars uppfattas med tekniska hjälpmedel.

5 §. Varje arkivbildare skall ha en arkivfunktion. Arkivfunktionen har till uppgift att säkerställa att handlingar hålls tillgängliga och bevaras, att sköta den informationstjänst som hänför sig till dem, att bestämma handlingars förvaringsvärde och att gallra ut onödigt material.

Arkivfunktionens krav skall beaktas i arkivbildarens informations- och dokumentförvaltning.

6 §. Arkivbildaren ansvarar för planeringen av arkivfunktionen samt för dess praktiska skötsel.

Varje arkivbildare har en arkivplan vilken skall underställas landskapsregeringen för fastställelse. Av arkivplanen skall framgå åtminstone

1) förvaringstiderna för handlingar som inkommer och uppstår till följd av skötseln av arkivbildarens verksamhet,

2) förvaringssätten för ovan nämnda handlingar,

3) vilka handlingar och uppgifter i handlingar som skall bevaras varaktigt,

4) vilka arkivutrymmen som används för handlingar som skall förvaras varaktigt,

5) vilka material och metoder som används för framställning av handlingar och för lagring av information och

6) vilka handlingar som kan utgallras ur arkivet.

Landskapsregeringen kan vid behov genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om punkterna 1-6 i 2 mom.

Innan landskapsregeringen fattar beslut om fastställande av en arkivplan skall ett utlåtande inbegäras från riksarkivet till den del beslutet rör utgallring av handlingar.

Arkivfunktionen skall skötas så att den stöder arkivbildaren i dess uppgifter samt tillgodoser enskilda personers och sammanslutningars rätt att få ut uppgifter ur offentliga handlingar och att enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd samt datasekretess har

C 6 Statistiklag (1994:42)

beaktats på behörigt sätt och att tillgången på handlingar som ansluter sig till enskilda personers och sammanlutningars rättsskydd säkerställs och att handlingarna betjänar forskningen.

7 §. Arkivfunktionen i kommunerna skall organiseras av kommunstyrelsen. Dessa utser den tjänsteinnehavare eller funktionär som leder kommunens arkivfunktion och arkivbildning och svarar för de handlingar som skall förvaras varaktigt.

Vad som i 1 mom. stadgas om kommunerna gäller också kommunalförbund och andra motsvarande samarbetsformer.

8 §. Landskapsregeringen har rätt att utan hinder av sekretesstadgandena få uppgifter om arkivbildarnas arkivfunktion och inspektera de i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildarnas arkivfunktion.

4 kap. Framställning, förvaring och användning av handlingar

9 §. Framställningen av handlingar och lagringen av information som skall bevaras varaktigt eller för viss tid framöver skall ske med användning av material och metoder som är arkivbeständiga. Handlingar som skall förvaras varaktigt skall förvaras i sådana arkivutrymmen som är skyddade mot förstörelse, skada och obehörig användning. Förvaringsutrymmena för arkiv skall vara säkra mot brand, fukt, stöld och annan åverkan.

10 §. Handlingar som inte skall förvaras varaktigt skall efter den förvaringstid som fastställts för dem gallras ut så att datasekretessen är tryggad.

11 §. Handlingar som hör till i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildare och som skall förvaras varaktigt skall överföras till landskapsarkivet vid den tidpunkt och med iakttagande av det förfarande landskapsregeringen beslutar. Den överlåtande arkivbildaren svarar för förvaringen av handlingarna före överföringen, för att handlingarna ställs i sådant skick att de kan överföras och för de kostnader som föranleds av överföringen till landskapsarkivet.

I landskapsarkivet kan på basis av ett särskilt avtal även tas emot sådana handlingar från andra arkivbildare som skall förvaras varaktigt. Om det inte avtalas eller stadgas särskilt om överlåtna handlingars offentlighet iakttas 12 § 2 mom.

5 kap. Privata arkiv

12 §. Ett privat arkiv eller handlingar som hör till det kan med stöd av ett avtal som ingås med arkivets ägare övertas och förvaras eller vårdas i landskapsarkivet. I fråga om sådana privata brev och andra handlingars offentlighet som hör till ett privat arkiv som avses i 1 mom. skall iakttas vad som med överlåtaren överenskommit om offentligheten. Om offentligheten gäller dessutom i tillämpliga delar landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

13 §. Landskapsregeringen kan föra register över privata arkiv och därtill hörande handlingar som är av betydelse för landskapets kulturarv eller för åländsk forskning.

13a §. (2004/26) Löper ett arkiv eller en därtill hörande handling som är i privat ägo och som har betydelse

för det åländska kulturarvet eller forskningen uppenbar risk att förstöras eller förkomma eller utbjuds arkivet eller handlingen till salu, har landskapsregeringen rätt att mot full ersättning lösa in den privata handlingen eller arkivet eller ta en kopia därav. Samtidigt skall bestämmas när det inlösta materialet blir offentligt med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet.

Om utförelse ur landskapet av handlingar som avses i denna paragraf stadgas särskilt.

13b §. (2004/26) När landskapsregeringen beslutat att ett arkiv eller en handling skall inlösas eller kopieras med stöd av 13a § 1 mom. kan landskapsregeringen besluta att arkivet eller handlingen omedelbart skall överföras till landskapsarkivet eller till annan anvisad säker förvaringsplats för att förvaras där till inlösnings- eller kopieringsbeslutet vunnit laga kraft.

Uppgifter ur en handling, en samling eller ett arkiv som avses i 1 mom. får inte lämnas till obehöriga under förvaringstiden.

13c §. (2004/26) Ändring får inte sökas i ett sådant i 13b § avsett beslut om temporär förvaring som landskapsregeringen fattat. I annat beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, till den del fråga är om lagligheten av beslutet.

6 kap. Ikraftträdande

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, arkivlagen den 20 februari 1981 (FFS 184/1981). Arkivbildare kan dock fatta beslut om och [landskapsstyrelsen] kan fastställa i 6 § avsedda arkivplaner innan denna lag träder i kraft.

C 6 Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter som framställer officiell statistik.

2 §. Grunderna för uppgiftsinsamlingen

Innan uppgifter för framställning av statistik samlas in skall myndigheten undersöka om det är möjligt att använda uppgifter som samlats in i något annat sammanhang.

För att kunna ålägga någon att lämna uppgifter för framställning av statistik måste myndigheten ha stöd i denna lag eller annan lag. Saknas stöd i lag är det frivilligt att lämna de uppgifter som begärs för framställning av statistik.

Uppgifterna skall samlas in utan identifikationsuppgifter då det är möjligt med avseende på framställningen av statistiken.

3 §. (2007/92) Förhållandet till bestämmelser om personregister

Vid framställning av sådan statistik som avses i denna lag iakttas vad som föreskrivs i landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter i landskaps- och kommunalförvaltningen, om inte annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.

4 §. Uppgiftsinsamling

En myndighet skall se till att endast de uppgifter som är nödvändiga för framställning av statistik begärs av uppgiftslämnaren.

Uppgifterna skall samlas in på ett sätt som medför så små kostnader som möjligt för uppgiftslämnaren och samhället samt på ett sätt som inte är onödigt betungande för uppgiftslämnaren.

5 §. Beslut om uppgiftsinsamling

Efter att ha samrått med uppgiftslämnarna eller med företrädare för berörda sektorer beslutar myndigheten vilka uppgifter som skall samlas in samt vilka förfaringssätt och tidsfrister som skall iaktas vid uppgiftsinsamlingen.

Uppgiftslämnarna eller deras företrädare skall i god tid innan insamlingen sker underrättas om beslutet att samla in uppgifter samt om insamling av nya eller ändrade uppgifter.

6 §. Information till uppgiftslämnarna

När uppgifter samlas in skall uppgiftslämnarna informeras om ändamålet med uppgiftsinsamlandet, vilka förfaringssätt som skall användas vid framställningen av statistiken samt om grunderna för utlämnandet av uppgifter.

De som är skyldiga att lämna uppgifter skall få återrapportering om de statistiska uppgifterna.

7 §. Uppgiftsskyldighet för landskapets myndigheter

Landskapets myndigheter är, utan hinder av sekretessbestämmelserna, skyldiga att lämna Ålands statistik- och utredningsbyrå uppgifter ur det uppgiftsmaterial de förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin.

8 §. Uppgiftsskyldighet för näringsidkare och yrkesutövare

Näringsidkare och yrkesutövare samt landskapets affärsverk och kommunala bolag som bedriver affärsverksamhet är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) ägoförhållanden,
- 3) ekonomin,
- 4) produkterna samt
- 5) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

9 §. Uppgiftsskyldighet för kommuner och kommunalförbund

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) ekonomin,
- 2) produkterna,
- 3) tillhandahållna service samt
- 4) de resurser verksamheten förutsätter och deras användning.

10 §. Uppgiftsskyldighet för vissa samfund

Samfund som inte eftersträvar vinst är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) innehavet,

3) ekonomin samt

4) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

11 §. Riksmyndigheters uppgiftsskyldighet

En riksmyndighet är skyldig att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter ur det uppgiftsmaterial den förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin till de delar uppgifterna behövs för att framställa statistik om förhållandena i landskapet. Denna skyldighet gäller inte uppgifter som skall hemlighållas med hänsyn till rikets säkerhet eller försvarets intressen. Då uppgifterna insamlas skall statistik- och utredningsbyrån på det sätt 23 § 2 punkten självstyrelselagen för Åland anger samarbeta med den ifrågavarande riksmyndigheten.

Om riksmyndigheters skyldighet att på begäran tillhandahålla behöriga myndigheter i landskapet sådana statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som de på grund av rikslagstiftning har tillgång till stadgas i 30 § 5 punkten självstyrelselagen.

12 §. Begränsning av uppgiftsskyldighet

Det finns inte någon skyldighet att lämna uppgifter enligt 7-10 §§ om det förhållande som uppgiften avser är äldre än fyra år när uppgiften begärs.

13 §. Befrielse från uppgiftsskyldigheten

En myndighet skall på begäran av en uppgiftsskyldig helt eller delvis befria denne från uppgiftsskyldigheten om uppgiftslämnandet innebär oskälig olägenhet för denne och befrielsen inte nämnvärt försvårar framställandet av statistiken.

14 §. Bearbetning och lagring av uppgifter

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål får inte bearbetas, lagras och utplånas på ett sådant sätt att enskilds integritet kränks eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras.

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål skall bearbetas med iakttagande av god statistiksed.

15 §. Skydd av uppgifter

En myndighet skall se till att uppgifterna i framställningens alla skeden är skyddade mot olovlig bearbetning, användning, utplånande och ändring samt mot olovligt tillgrepp.

16 §. Användning av utomstående tjänster

En myndighet kan anlita utomstående tjänster i statistikframställningens olika skeden. När användningen av utomstående tjänster och villkoren för uppdragen prövas och övervakningen ordnas skall särskild uppmärksamhet ägnas frågor om sekretess.

Den som utför ett uppdrag har samma skyldighet att skydda uppgifterna som den myndighet som framställer statistik har enligt 15 § och uppdragstagaren har inte rätt att använda och lämna ut uppgifterna för andra ändamål eller spara dem för att själv lagra dem. Den som utför ett uppdrag skall iaktta tystnadsplikt enligt 22 §.

17 §. Statistikens kvalitet

Statistiken skall vara så tillförlitlig som möjligt och den skall ge en riktig bild av de förhållanden som belyses. Statistiken skall göras allmänt tillgänglig så snabbt som möjligt efter att den blivit klar.

C 6 Statistiklag (1994:42)

För att säkerställa uppgifternas jämförbarhet skall när statistik framställs i mån av möjlighet användas enhetliga begrepp, definitioner och klassificeringar.

18 §. Hemlighållande av uppgifter

Uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål är sekretessbelagda, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Uppgifter som beskriver verksamhet som bedrivs av landskapets, statens och kommunernas myndigheter är offentliga.

Följande uppgifter om näringsidkare och yrkesutövare samt juridiska personer är offentliga:

- 1) affärs- och samfundssignum,
- 2) namn,
- 3) språksignum,
- 4) hemkommun och adress,
- 5) juridisk form,
- 6) arten av den verksamhet som bedrivs,
- 7) var verksamheten bedrivs,
- 8) huvudsakliga nyttigheter,
- 9) antalet anställda,
- 10) omsättning samt
- 11) idkande av utrikeshandel.

19 §. Utlämnande av uppgifter

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål får lämnas till utomstående endast på de grunder som stadgas i lag eller med samtycke från den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får emellertid inte lämnas ut för att användas vid administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ett ärende.

En myndighet får lämna ut uppgifter för vetenskapliga undersökningar och för statistiska ändamål. Personuppgifter som avses i landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen och andra identifikationsuppgifter får dock inte lämnas ut. (2007/92)

Utän hinder av vad som anges i 2 mom. får Ålands statistik- och utredningsbyrå för vetenskaplig forskning och för statistiska ändamål lämna ut uppgifter om ålder, kön, utbildning och yrke under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt 3a kap. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet, landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen eller enligt landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister att inhämta dessa uppgifter. (2007/92)

Utlämnandet av uppgifter får inte medföra skada eller olägenhet för den som uppgifterna gäller. Den myndighet som lämnar ut uppgifterna skall när uppgifterna lämnas ut meddela de föreskrifter som är nödvändiga för skyddet av uppgifterna.

20 §. Utlämnande av uppgifter till riksmyndighet

Utän hinder av 18 och 19 §§ får uppgifter lämnas ut till en riksmyndighet för framställning av statistik.

21 §. Avgiftsfrihet för uppgifter

Ålands statistik- och utredningsbyrå har rätt att få de uppgifter som avses i 7 § avgiftsfritt.

Den återrapportering som avses i 6 § 2 mom. är avgiftsfri för dem som lämnat uppgifterna.

22 §. Tystnadsplikt

Uppgifter som enligt 18 § skall hållas hemliga får inte röjas för utomstående och inte utnyttjas för enskild nytta.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas också på sådana uppgifter om program och anvisningar för automatisk databehandling i anslutning till statistikframställningen som äventyrar datasekretessen om de avslöjas.

23 §. Brott mot statistiksekretessen

Den som utan laglig rätt lämnar ut uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål eller den som brutit mot de föreskrifter som avses i 19 § eller mot den tystnadsplikt som anges i 22 § skall för brott mot statistiksekretessen dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

24 §. Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid får landskapsregeringen vid vite ålägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna.

Landskapsregeringen utdömer vite.

Se LL (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

25 §. Brott mot uppgiftsskyldigheten

En uppgiftsskyldig som uppsåtligen försummar att lämna uppgifter som avses i denna lag skall för *underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldighet vid statistikinsamling* dömas till böter.

En uppgiftsskyldig som försummar att lämna uppgifter som ålagts med stöd av 24 § och som ådömts vite för denna försummelse kan inte dömas till straff för samma gärning.

En uppgiftsskyldig som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter eller meddelanden för fullgörande av den uppgiftsskyldighet som anges i denna lag skall för *lämnande av oriktiga uppgifter vid statistikinsamling* dömas till böter.

Om en förseelse som nämns i 1 och 3 mom. i sin helhet skall anses uppenbart ringa, kan myndigheten avstå från att anmäla förseelsen till åtalsprövning.

26 §. Ändringssökande

I beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över ändamålsenligheten av landskapsregeringens beslut kan inte anföras.

I beslut som en myndighet underställd landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får ändring sökas hos landskapsregeringen.

Om besvärshatt, besvärstid, anförande av besvär och besvärсанvisning gäller vad därom stadgas i rikslagstiftning.

27 §. Bemyndigande

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om land-

skapet Åland, lagen om lämnande av vissa uppgifter för officiell statistik (FFS 96/1954) samt 2 och 3 §§ lagen om statistikcentralen (FFS 796/1970).

C 7 Landskapslag (1994:43) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling (2012/21)

1 §. (2007/50) Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet är, med i denna lag angivna undantag, följande riksförfattningar tillämpliga i landskapet Åland vid upphandling som görs av landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar, till Ålands lagting ansluten förvaltning, kommunala myndigheter samt övriga upphandlingsenheter som avses i denna lag: (2013/29)

- 1) lagen om offentlig upphandling (FFS 348/2007),
- 2) lagen om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 349/2007) och
- 3) lagen om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon (FFS 1509/2011). (2012/21)

Med avvikelse från vad som gäller i enlighet med de i 1 mom. angivna riksförfattningarna är denna lag endast tillämplig på upphandling som beräknas uppgå till gällande EU-tröskelvärde enligt EG:s bestämmelser om offentlig upphandling.

Ändringar av de i 1 mom. angivna lagarna gäller från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag eller annan landskapslag.

Hänvisningar i rikslagstiftningen till andra författningar skall inom landskapets behörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. En förvaltningsuppgift som i enlighet med riksförfattningar i 1 mom. ankommer på en myndighet i riket skall i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del uppgifterna faller inom landskapets behörighet.

L om offentlig upphandling (FFS 348/2007) ska tillämpas inom landskapets behörighetsområde i den lydelse som lagen hade innan den upphävdes den 1 januari 2017 genom L om offentlig upphandling och koncession (FFS 1397/2016). L om upphandling inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 349/2007) ska tillämpas inom landskapets behörighetsområde i den lydelse som lagen hade innan den upphävdes den 1 januari 2017 genom L om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 1398/2016).

2 §. Övriga upphandlingsenheter

Med övriga upphandlingsenheter enligt 1 § 1 mom. avses sådana juridiska personer, enheter och upphandlare som landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas och kommunalförbundens myndigheter på samma sätt som statens, kommunernas och kommunalförbundens myndigheter enligt 6 § lagen om offentlig upphandling har inflytande i eller vilka på annat sätt enligt sistnämnda bestämmelse kan anses tillhöra den offentliga förvaltningen. (2013/29)

Som upphandlingsenheter enligt denna lag avses även affärsverk underställda landskapsregeringen.

3 §. (2007/50) Närmare bestämmelser

Om det inte hör till området för lag kan landskapsregeringen inom landskapets behörighet genom land-

LL (1994:43) om tillämpning ... offentlig upphandling

C 7

skapsförordning besluta att bestämmelser som har utfärdats med stöd av någon av de i 1 § 1 mom. angivna lagarna skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. (2008/101)

Utän hinder av bestämmelserna om hemlighållande av handling har landskapsregeringen rätt att till berörda myndigheter i riket och inom den Europeiska gemenskapen vidarebefordra sådana uppgifter som landskapsregeringen har fått på basis av denna lag.

Tidigare 1 mom. har blivit 2 mom. genom (2008/101).

4 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se LF (1998:101) om offentlig upphandling.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag skall inte tillämpas på upphandling som har påbörjats innan lagen har trätt i kraft.

C 8 Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Allmänt

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland:

- 1) förordningen den 29 maj 1998 om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet (FFS 380/1998) samt
- 2) förordningen den 29 maj 1998 om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (FFS 381/1998).

Denna förordning utfärdades med stöd av bemyndiganden i 1 och 4 §§ LL (1994:43) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling. Bemyndigandet i 1 § har dock upphävts.

2 §. Ändring av i 1 § avsedda bestämmelser

Ändring av i 1 § avsedd författning gäller i landskapet Åland, om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

3 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

C 9 ÅRLB (2015:52) gällande vissa upphandlingar

2 kap. Materiella bestämmelser**4 §. Förordning om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet**

Med avvikelse från bestämmelserna i förordningen om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet

1) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt lämna en skriftlig rapport om verkställd upphandling och val av förfarande med i 19 § 1 mom. nämnt innehåll till kommissionen på dess begäran,

2) skall upphandlingsenheten sända en annons enligt 20 § 2 mom. på lämpligt sätt till Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen. Vad som i övrigt är föreskrivet om avsändningsdag och publiceringsförbud i nämnda moment skall även gälla de upphandlingsenheter som omfattas av denna förordning,

3) kan den anbudsbegäran jämte bilagor som avses i 29 § 2 mom. upprättas på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen,

4) skall upphandlingsenheten utöver vad som anges i upphandlingsenhetens interna handlar på lämpligt sätt meddela skälen till avvikelser enligt 33 § till kommissionen på dess begäran samt

5) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt sända det i 47 § 1 mom. nämnda meddelandet, som i landskapet skall omfatta upphandlingar enligt denna landskapsförordning, till kommissionen.

5 §. Förordning om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

Med avvikelse från bestämmelserna i förordningen om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

1) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt göra en anmälan om i 4 § 4 mom. nämnda teletjänster till kommissionen på dess begäran,

2) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt underätta kommissionen om de uppgifter som avses i 5 § 2 mom. på dess begäran,

3) skall upphandlingsenheten sända en annons enligt 14 § 2 mom. på lämpligt sätt till Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen. Vad som i övrigt är föreskrivet om avsändningsdag och publiceringsförbud i nämnda moment skall även gälla de upphandlingsenheter som omfattas av denna förordning,

4) kan förfrågningsunderlaget jämte bilagor enligt 24 § 4 mom. upprättas på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen,

5) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt tillstålla kommissionen de uppgifter som avses i 37 § 1 mom. på dess begäran samt

6) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt sända ett meddelande om de i 38 § nämnda uppgifterna till kommissionen på i nämnda paragraf angivna tidpunkter.

3 kap. Särskilda bestämmelser**6 §. Ikraftträdelse**

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1996:23) den 27 februari 1996 om offentlig upphandling.

C 9 Ålands landskapsregerings beslut (2015:52) gällande vissa upphandlingar**1 §. Tillämpningsområde**

Detta beslut gäller såsom anvisning för verkställande av landskapets årliga budget och tillämpas på landskapsregeringen, under landskapsregeringen lydande myndigheter och inrättningar med undantag av Ålands hälso- och sjukvård vid upphandlingar vars värde understiger de tröskelvärden som avses i 1 § 2 mom. (1994:43) om tillämpning i landskapet Åland av riks-författningar om offentlig upphandling. Beslutet tillämpas inte på landskapets affärsverk.

2 §. Målsättning

Vid upphandling eftersträvas fri konkurrens samt iakttagande av principerna om icke-diskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Särskilt eftersträvas att miljöhänsyn integreras i så stor utsträckning som möjligt i upphandlingsförfarandet.

3 §. Definitioner

Med upphandling avses i detta beslut köp, leasing, hyra eller upphandling på avbetalning med eller utan köpoption av varor, byggnadsentreprenader eller tjänster.

Med tjänsteupphandling avses inte;

1) avtal om förvärv eller hyrning av fast egendom, byggnader eller rättigheter i anslutning till sådana oberoende av finansieringsformen eller betalningssättet. Beslutet tillämpas dock på ett kontrakt om finansiella tjänster oberoende av vilken form det har när det sluts i samband med ett dylikt förvärvs- eller hyresavtal,

2) avtal om skiljeförfarande eller förlikningstjänster,

3) avtal gällande finansiella tjänster i anknytning till emittering, anskaffning, försäljning eller överföring av värdepapper eller andra finansiella instrument eller Finlands Banks tjänster,

4) anställningsavtal, eller

5) avtal om annan forskning och produktutveckling än sådan som uteslutande är till nytta för upphandlingsenheten i dess affärsverksamhet och vars kostnader upphandlingsenheten står för.

4 §. Upphandlingsförfarande

Upphandling skall som huvudregel ske genom öppet förfarande och utannonsering i massmedia.

Vid upphandlingar vars värde kan antas överstiga 20.000 € exklusive moms eller om särskilda skäl inte föranleder öppet förfarande kan anbudsbegäran istället riktas till två eller flera leverantörer.

Förfarandena i moment 1 och 2 kan kombineras så att en anbudsbegäran såväl riktas som offentliggörs genom annonsering.

5 §. Direkt köp

Med undantag av vad som i övrigt föreskrivs i detta beslut kan upphandling göras som direkt upphandling hos en viss leverantör om;

- 1) värdet av upphandlingen beräknas vara av ringa värde, dock ej högre än 50.000 € exklusive moms, eller
- 2) varan eller tjänsten på grund av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan fullgöras endast av en leverantör, eller
- 3) upphandlingen är av brådskande karaktär som inte beror på upphandlingsenhetens försummelse eller
- 4) det vid öppet eller selektivt förfarande inte har lämnats in några lämpliga anbud och de ursprungliga villkoren för kontraktet inte ändrats väsentligt.

6 §. Anbudsbegäran

Anbudsbegäran skall utformas så tydligt som möjligt samt om inte särskilda skäl föreligger upprättas skriftligen.

Klara, tydliga och kvantifierbara kvalifikationskrav bör övervägas, såsom;

- 1) art och kvalitet på den vara eller tjänst som ska upphandlas,
- 2) hur lång tid anbudet skall vara i kraft,
- 3) om delanbud kan ges,
- 4) leveranstid och leveransvillkor,
- 5) betalningsvillkor och eventuella krav på säkerheter,
- 6) när och på vilket sätt anbudet skall ha inkommit för att kunna beaktas,
- 7) krav i fråga om ägar- och immaterialrättigheter,
- 8) språkrav,
- 9) krav i fråga om varans eller tjänstens miljöpåverkan, samt
- 10) de villkor i enlighet med vilka upphandlingsenheten avser ingå avtal.

Ur anbudsbegäran skall det vidare framgå vilka urvalskriterier som kommer att tillämpas vid val av anbud, vilka handlingar som skall bifogas för att verifiera dessa urvalskriterier samt vilken vikt urvalskriterierna eventuellt kommer att tillmätas vid antagandet av anbud. Gällande val av anbud se 9 §.

7 §. Förlängning av tidsbundna avtal

Förlängning av ett tidsbundet avtal får endast ske om det finns särskilda villkor om detta i avtalet.

8 §. Mottagande samt öppnande av anbud

Registrarskontoret eller den enhet/tjänsteman som enligt anbudsbegäran skall ta emot anbudet stämplat de inlämnade kuverten. Efter att anbudstiden utgått öppnas samtliga anbud vid ett och samma tillfälle. I undantagsfall kan dock anbudet fördelas mellan flera öppningstillfällen. I så fall uppgörs ett öppningsprotokoll per tillfälle.

Anbudet skall öppnas i närvaro av minst två tjänstemän varvid öppningsprotokoll skall föras.

I öppningsprotokollet skall anges vilka anbud som inkommit, anbudsgivarens eventuella reservationer, vem som varit närvarande vid öppningen samt ifall det förekommer för sent inkomna anbud.

Samtliga sidor i de inkomna anbudet skall märkas med de öppnande tjänstemännens initialer. Det är dock

tillräckligt att pärmen märks då det är fråga om inbunden broschyrer och dylikt material.

Om anbudsgivare i anbudsbegäran tillåts avge anbud per fax eller e-post bör detta riktas till registrators faxnummer respektive e-post adress eller annan i anbudsbegäran specifik angiven adress eller nummer.

9 §. Val av anbud

Bland de anbud som uppfyller de i anbudsbegäran uppställda kvalifikationskraven antas det anbud som enligt urvalskriterierna utgör det totalekonomiskt förmånligaste anbudet.

Om några urvalskriterier inte anges i anbudsbegäran bedöms anbudet enligt priset. Anges flera urvalskriterier bedöms dessa enligt den viktning som anges i anbudsbegäran eller om någon sådan inte gjorts enligt en samlad bedömning.

10 §. Beslut

Beslut om att anta ett anbud kan ske i ett eller flera steg. I det fall det sker i flera steg tas först ett beslut om att inleda kontraktsförhandlingar. När dessa förhandlingar är avslutade och om överenskommelse nåts samt om bedömningen kvarstår avseende vilket anbud som skall antas fattas beslut om att ingå avtal med anbudsgivaren. I det fall förhandlingar är onödiga och anbudet antas i ett enda steg fattas enbart ett beslut om att anta anbudet.

Ett beslut om att anta ett anbud skall alltid motiveras och delges samtliga anbudsgivare. Anbudsgivare vars anbud inte har antagits skall underrättas om möjligheterna att besvara sig. Det samma gäller anbudsgivare vars anbud inkommit efter anbudstidens utgång eller inte följt förfarandet för inlämnande av anbud.

11 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Detta beslut träder i kraft den 15 september 2015 och tillämpas på upphandlingar som påbörjas den 15 september 2015 eller därefter. Genom beslutet upphävs landskapsregeringens beslut (2006:41) gällande vissa upphandlingar, dock så att det fortfarande tillämpas på upphandlingar som påbörjats innan den 15 september 2015.

C 10 Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

1 §. I syfte att främja jämställdheten mellan könen, skall lagen den 8 augusti 1986 om jämställdhet mellan kvinnor och män (FFS 609/1986), nedan kallad jämställdhetslagen, äga tillämpning i landskapet Åland med i denna lag angivna avvikelser.

Ändring av den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet, om inte annat sägs i denna lag.

2 §. Vad i jämställdhetslagens 2 § 2 mom. är stadgat om verksamhet i riksdagen som ansluter sig till riksdagsledamotsuppdraget skall i landskapet avse motsvarande verksamhet i lagtinget som ansluter sig till lagtingsledamotsuppdraget. (2007/79)

Vad i jämställdhetslagens 3 § är stadgat om anställningsförhållande till staten, skall i landskapet Åland avse anställningsförhållande till landskapet.

C 11 LL (2005:66) om förhindrande av diskriminering

Bestämmelserna i jämställdhetslagens 4a § 1 mom. om statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ skall i landskapet avse kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ samt förvaltningsorgan som tillsätts av landskapsregeringen. (2007/79)

3 §. Bestämmelserna i 20 § jämställdhetslagen skall inte äga tillämpning i landskapet Åland.

4 §. Med beaktande av bestämmelserna i 2 mom. skall de förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av en riksmyndighet i landskapet skötas av landskapsregeringen under förutsättning att dessa uppgifter hör till landskapets behörighet enligt 18 § självstyrelselagen för landskapet Åland. (2007/79)

De förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av jämställdhetsombudsmannen ska inom landskapets behörighet skötas av Ålands ombudsmannamyndighet. Även de förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen sköts av jämställdhetsnämnden ska inom landskapets behörighet skötas av Ålands ombudsmannamyndighet. (2014/34)

Utöver vad i 1 mom. är stadgat skall landskapsregeringen genom initiativ, råd och anvisningar främja att syftet med denna lag uppnås.

Tidigare 2 mom. har blivit 3 mom. genom (2007/79).

5 §. Handling som inkommer till landskapsregeringen i ärende som avses i denna lag är med avvikelse från vad som sägs i 3 § 1 mom. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet inte offentlig för rån ärende, vartill handlingen hör, har slutbehandlats om inte handlingen enligt 9 § nämnda lag skall hållas hemlig.

6 §. Den som utövar näring i landskapet får inte för sina produkter eller tjänster göra reklam som innehåller kränkande avbildning eller nedsättande värdering av kvinna eller man. Det sagda skall dock inte äga tillämpning på reklam som förmedlas av etermedia eller genom kabelsändning eller på reklam i utländska tidningar och tidskrifter.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på näringsutövning som avses i 27 § självstyrelselagen för Åland. (2007/79)

Den som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. kan av Ålands ombudsmannamyndighet förbjudas att fortsätta eller upprepa förfarandet. Förbudet kan förenas med vite. Ålands ombudsmannamyndighet förordnar om betalning av vite. (2014/34)

7 §. (2007/79) Besvär över beslut om föreläggande av och utdömande av vite anförs hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

8 §. (2007/79) Inom landskapets behörighet skall bestämmelserna i 47 kap. 3 § strafflagen (FFS 39/1889) om straff för diskriminering i arbetslivet tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar och nya bestämmelser om straff för diskriminering i arbetslivet skall tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

Till straff för brott mot tystnadsplikten i jämställdhetslagen döms enligt 38 kap. 2 § 2 mom. strafflagen, om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 §

strafflagen eller strängare straff för den stadgas på något annat ställe än i 38 kap. 1 § strafflagen.

Den som bryter mot förbudet mot diskriminerande annonsering vid annonsering av utbildningsplatser skall för *diskriminerande annonsering* dömas till böter.

9 §. (2007/79) Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av jämställdhetslagen skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

10 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1989.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Bestämmelsen i 2 § 3 mom. förpliktar inte till ändringar i sammansättningen av organ som har tillsatts innan denna lag träder i kraft.

C 11 Landskapslag (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland

1 §. Lagens syfte

Denna lag har till syfte att motverka och förhindra diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller annan därmed jämförbar omständighet.

Bestämmelser om diskriminering på grund av kön finns i landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. (2007/81)

2 §. Definition av diskriminering

Med diskriminering menas i denna lag direkt diskriminering, indirekt diskriminering, trakasserier och instruktioner att diskriminera.

Direkt diskriminering anses förekomma när en person behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Indirekt diskriminering anses förekomma när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringsätt särskilt missgynnar vissa personer, om inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet objektivt motiveras av ett berättigat mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.

Trakasserier anses förekomma när ett oönskat betende syftar till eller leder till att en persons värdighet kränks och att en hotfull, fientlig, förnedrande, förödmjukande eller kränkande stämning skapas.

3 §. Förbud mot diskriminering av tjänstemän och näringsidkare

Diskriminering som sker på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning är förbjuden

1) i fråga om villkor för tillträde till verksamhet som egenföretagare och till yrkesutövning,

2) i fråga om villkor för tillträde till yrkesvägledning, yrkesutbildning och omskolning, inklusive yrkespraktik, samt

3) i fråga om villkor för tillträde till tjänst hos landskapet eller kommunerna eller tjänstevillkor.

Särbehandling på grund av ålder skall inte uppfattas som diskriminering om den på ett objektivt och rimligt sätt kan motiveras av mål som rör sysselsättningspolitik, arbetsmarknad, yrkesutbildning eller något annat berättigat mål.

Särbehandling skall inte uppfattas som diskriminering om den beror på ett verkligt och avgörande yrkeskrav på grund av yrkesverksamhetens natur eller på grund av sammanhanget där yrkesverksamheten utförs, förutsatt att målet är berättigat och kravet proportionerligt.

Bestämmelser i självstyrelselagen för Åland och jordförvärvslagen för Åland (FFS 3/1975), eller i lag som stöder sig på dessa bestämmelser, angående krav på kunskaper i svenska eller på innehav av åländsk hembygdsrätt eller finskt medborgarskap skall inte betraktas som diskriminering enligt 1-3 mom.

4 §. Förbud mot diskriminering inom hälso- och sjukvården och socialvården

Diskriminering som sker på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse eller sexuell läggning är förbjuden inom hälso- och sjukvården och socialvården.

5 §. Förbud mot diskriminering i skolan samt inom varu- och tjänstesektorn

Diskriminering som sker på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder eller sexuell läggning är förbjuden inom skolan samt vid sådant yrkesmässigt tillhandahållande av varor och tjänster, inklusive bostäder, som avser verksamheter inom landskapets behörighet.

6 §. Åtgärder till gagn för tjänstemän med funktionshinder

Landskapet och kommunerna skall i varje konkret fall vidta de åtgärder som behövs för att göra det möjligt för en person med funktionshinder att, på samma villkor som en person utan funktionshinder, erhålla en tjänst, vara verksam som tjänsteman, delta i vidareutbildning för tjänstemän och bli befördrad som tjänsteman, såvida sådana åtgärder inte medför en oproportionerlig börda för arbetsgivaren.

7 §. Positiv särbehandling

Bestämmelserna i denna lag innebär inte något hinder mot att besluta om särskilda åtgärder för att förhindra att personer missgynnas på grund av etnisk tillhörighet,

religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller för att kompensera ett sådant missgynnande.

8 §. Förbud mot repressalier

Det är förbjudet att utsätta enskilda för ogynnsam behandling eller ogynnsamma följder på grund av klagomål om diskriminering.

9 §. Gottgörelse

I landskapet skall bestämmelserna om gottgörelse i 9 och 21 §§ lagen om likabehandling (FFS 21/2004) tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar i dessa bestämmelser gäller i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

10 §. (2014/35) Tillsyn

Ålands ombudsmannamyndighet ska se till att denna lag följs.

I första hand ska Ålands ombudsmannamyndighet försöka förmå dem som omfattas av förbuden mot diskriminering och repressalier att frivilligt följa lagen.

När det finns sannolika skäl att befara att någon har begått en gärning som är straffbar i enlighet med bestämmelserna i 13 § ska Ålands ombudsmannamyndighet anmäla saken till allmän åklagare.

Se LL (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet.

11 §. (2014/35) Vite

Om någon trots påpekanden från Ålands ombudsmannamyndighet inte rättar sig efter denna lag får Ålands ombudsmannamyndighet vid vite förelägga denne att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Närmare bestämmelser om vite finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

12 §. Besvär

Besvär över beslut om föreläggande och utdömmande av vite anförs hos Ålands förvaltningsdomstol inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

13 §. Straffbestämmelser

I landskapet skall bestämmelserna i 11 och 47 kap. strafflagen (FFS 39/1889) om straff för diskriminering tillämpas i den lydelse de har när denna lag träder i kraft. Ändringar och nya bestämmelser om straff för diskriminering skall tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 2005.

Genom denna lag upphävs 13 kap. 6 § strafflagen samt 17 § 3 och 4 mom. och 54 § 2 mom. lagen om arbetsavtal (FFS 320/1970) i den lydelse som tidigare varit gällande i landskapet jämlikt 71 § självstyrelselagen.

